

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București, GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel București
 ALEX. CERBAN Dr. în Drept din Paris ALFRED JUVARA IOSEF G. COHEN TR. ALEXANDRESCU V. ANGHELOVICI EUG. EMMANUEL
 Profesor Universitar Dr. în Drept din Paris Avocat Fost Prim-Proșed. Trib. Dr. în Drept din Paris Dr. în Drept din Paris
 Avocat Avocat Jud. Trib. Ilfov Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LEVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. Bănel, Case Comerc. și Autorit. 300 lei
 „ Magistrați și Avocați fără supl. 150 „
 6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artei, 5 și Rahovei, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 18/29 —

Cu acest număr intrând în vacanță, numărul viitor va apare cu data de Duminică 17 Iulie cor., iar cele viitoare la câte 15 zile regulat.

SUMAR

— *Congresul Magistraților din T. Severin*, de d-l N. C. Schina;
 — *Justiția în Ardeal*. Organizarea și competența judecătorească:
 I) Trib. de județ; II) Grefele; III) Portărei; IV) Notari Publici;
 V) Judecători de ocazie; VI) Ministerul public, de d-l Vasile M. Dimitriu, Consilier la Curtea de Apel Cluj;

JURISPRUDENȚA:

Înalta Curte de Casație s. II: *Natalia și Colonel C. Georgescu cu C. Boteș* (Hotărâri de evacuare obținute de proprietari contra chiriilor pe baza decretului-lege No. 4881/913 și rămase definitive, Autoritatea de lucru judecat pe care aceste hotărâri o au față cu dispozițiile din decretului-lege No. 1420/920, care a prelungit contractele de închiriere până la Aprilie 1922), cu o Notă de d-l Profesor Alex. Cerban;

— Casație II: *C. Boteș cu Dr. Mezincescu* (Idem);— Curtea de Apel București s. IV: *D. I. Russo cu D. O. Soare* (Hotărâre definitivă de evacuare. Decretul-lege No. 1420/920. Dacă acest decret-lege este antic constituțional ?).— Curtea de Apel București s. I: *C. Boteș cu Natalia și Colonel C. Georgescu* (Constație la executare. Interpretarea art. 400 și 401 pr. civilă).

Congresul Magistraților din T.-Severin

Anul judecătoresc 1920 — 1921 se încheie printr'un act ce va conta în anele noastre judecătorești: acesta este Congresul magistraților din T.-Severin.

Am salutat într'un număr precedent, deschiderea acestui Congres organizat de magistrații din Mehedinți și suntem fericiti că dezbaterile urmate și mișcunea ce s'a votat au întrecut toate așteptările noastre.

Este o mișcare pornită dela periferie care va produce răsunet asupra tuturor magistraților României întregite; ea va apăsa asupra centrului, unde mai toți nu simt nevoia de îndreptare, poate pentru că pe cale individuală 'și găsesc mijlocul de realizare a unor aspirațiuni care nu depășesc cadrul intereselor lor particulare.

Noi, care am ridicat chestiunea independenței constituționale a justiției și am stăruit asupra urgenței constituirii unei Asociațiuni generale a magistraților

(care prin solidarizarea lor vor contribui puternic și activ la ridicarea nivelului moral al întregului corp), nu putem de cât să ne mândrim că în conștiința unui însemnat număr de magistrați ai țării a pătruns necesitatea înlăturării acestor două idei.

Să nu se uite, că în Franța, unde dreptul de asociație nu este ca la noi înscris în constituție, până în 1909 a existat controversă și legea din acel an a rezolvat-o recunoscând funcționarilor publici și magistraților dreptul de a-și apăra în mod solidar interesele lor profesionale morale și economice.

Prin aceasta, firește, Franța n'a înțeles să atingă nici prestigiul, nici autoritatea corpului de magistrați, necum aceea a Statului.

Însuși Soveranul nostru, șeful constituțional al puterii executive, a aprobat în principiu, ca o necesitate a timpurilor, dreptul sacru al asociației tuturor slujitorilor Statului.

Este necesar — mai înainte de a trage consecințele din cele ce se desprind din Congres și din atitudinea și aprecierile unor anumite cercuri și autorități asupra mișcării — să arătăm în ce mod au fost soluționate de Congresul din Mehedinți dezideratele magistraților participanți.

În mod solemn Congresul proclamă: necesitatea întronării în Stat a independenței constituționale a puterii judecătorești; selecționarea corpului și asigurarea independenței funcționale a tuturor magistraților, inclusiv membrilor parchetului; recunoașterea drepturilor acelor magistrați cari au dat dovadă de aptitudini recunoscute și au trecut examenele de capacitate și cari au fost înlăturați numai pe considerațiuni de influențe streine intereselor justiției; să se ridice la înălțimea unui principiu constituțional dreptul ca justiția să se pronunțe asupra oricăror acte abuzive de autoritate pentru a se face o realitate din răspunderea tuturor funcționarilor începând cu miniștrii; corpul judecătoresc să fie reprezentat în Parlament; să se înființeze cât mai grabnic un consiliu legislativ pentru buna confecționare a legilor pe viitor; să se grăbească lucrările de unificare a organizării judecătorești, debătându-se, prin inițiativa Ministerului de justiție, chestiunea prin magistrați din vechiul regat și țările surori; în fine, să se declare, pe temeiul art. 27 din constituție, constituită Asociația generală a magistraților din România Mare, considerându-se ca membrii aderenți toți participanții la Congres.

Congresul a delegat din sânul său două comisii în

frunte cu distinsul prim-presedinte al Tribunalului Mehedintzi și presedinte al Congresului, d-l B. Varlam, pentru redactarea Statutelor și punerea bazei Asociației magistraților, precum și cu misiunea de a prezenta Ministerului de Justiție memoriul aprobat de Congres, cerându-se transformarea în lege a principiilor exprimate într'ansul.

S'a hotărât un viitor Congres la Cernăuți — unde magistrații Bucureștii sunt deja constituiți în asociație — la o dată ce se va fixa la timp.

Magistrații adunați la T. Severin, cari nu s'au lăsat influențați de curentele provocate de o parte a colegilor lor cari văd viitorul lor mai bine asigurat, prin demersuri individuale făcute pe lângă corifeii politici, au ținut în fine în anul 1921 acest Congres. El va însemna o dată în istoria magistraturei române, căci grație curajului și perseverenței inițiatorilor (înlăturăți chiar dela înaintare, după cum ni se spune, pentru exprimarea în mod independent a ideilor lor) s'au afirmat în sensul întregii opinii publice, care cere o justiție liberată de jugul politicianismului și egală pentru toți.

Atitudinea Consiliului Magistraților față de unii din inițiatorii acestui congres, este explicată și prin pozițiunea pe care magistrații Tribunalului de Ilfov în frunte cu primul presedinte au luat-o, când au discutat nu participarea la acel congres, dar pur și simplu faptul dacă este sau nu bine ca să se trimească o telegramă de simpatie și de aderare la toate propunerile Congresului. Majoritatea magistraților Trib. Ilfov înțelegând a face din funcțiunea lor un apostolat, nu au voit pentru acest cuvânt a adera la Congres, motivându-și încă atitudinea și pe faptul că prin această s'ar lucra contra sentimentelor Curții de Casație.

Înțelegem cât de greu au cântărit aceste sentimente și cât de mare trebuie să fi fost neliniștea membrilor Tribunalului de Ilfov la gândul că puteau fi socotiți solidari cu magistrații din provincie.

Totuși, mai presus de toate stă tot ideea unirii suflatești și a unirii de fapt într'un interes comun al întregului corp al magistraților. Căci prin această nu-și folosesc numai lor : îndreptarea multora din relele de care suferă societatea noastră de astăzi depinde de această unire. Să lăsam la parte motivul apostolatului, care a fost un simplu... dilatori, și să ne depărtăm respectuoși, dar să ne depărtăm, de convingerile sau sentimentele Casației, dacă ele au fost cumva manifestate în sensul abținerii dela Congres.

Știm că o magistratură independentă nu va conveni totdeauna guvernanților și niciodată partidelor politice. Moțiunea din Turnu Severin este menită să turbure, cu dezideratele ce exprimă, calculele unui mare număr de politicieni cari urmăresc scoborârea nivelului moral al magistraturei. Această moțiune nu va fi pe placul nici al unora din magistrați, intrați sau înaintați grație numai legăturilor politice sau în schimbul serviciilor prestate.

Ideile bune 'și vor face însă drum în mod fatal : viitorul nu asigură o magistratură neîncătușată ori câte obstacole s'ar ivi în cale-i și ori câte victime ar peri... de dorul trecutului.

Dar acest trecut deși în agonie, este, din nenorocire, încă prezent. Cum să privim ciudata coincidență între atitudinea membrilor Tribunalului Ilfov, explicată și ca o repercusiune a dorinței Casației și atitudinea oficialității : se refuză concedii magistraților delegați la Congres, se pune piedici pentru a doua oară în ținerea Congresului, se impune, în fine, magistraților dela București abținere de la orice manifestare, ori cât de platonice ar fi ea, în favoarea Congresului. Ce să însemneze această conspirație a tăcerii ?

Și pe când inițiatorii acestui frumos și demn Congres făceau preparativele pentru primirea colegilor participanți și alcătuiau programul de lucru, în Capitala Țării se recomandau și se făceau importante numiri în magistratură. Cât de străveziu apar influențele care au militat la cea mai mare parte din aceste ultime numiri și înaintări !

Consiliul Superior al Magistraturei și Ministrul Justiției, unul ca și cellalt, sub presiunea acelorai vechi și prea cunoscute sisteme, n'au așteptat moțiunea Congresului, care avea să le aducă, în cuvinte grave, nu numai critica practicilor învechite, dar și amenințarea desființării lor pentru totdeauna. Să nu ne ferim a o spune : până când magistratura nu se va libera de ingerința politică, dânsa va fi suspectată, pe drept sau pe nedrept. Tot omul de bună credință nu se mai sfiește astăzi să afirme că dacă nu avem ceea ce se numește o magistratură de partid, avem partide politice în magistratură. Și aceasta vatămă prestigiul țării însăși.

Rezultatele Congresului sunt un frumos început. Magistrații din Mehedintzi au marele merit de a fi fost printre promotorii unei mișcări pe care toate aspirațiile momentului o reclamă pentru înălțarea puterii judecătorești în țara noastră mărită.

Subscriem în totul la dezideratele din memoriu, bucurându-ne personal că sămânța aruncată acum cât-va timp a prins rădăcini. Mișcarea magistraților nu va fi niciodată lipsită de încurajarea și sprijinul nostru neîțărmit.

Desigur, Congresul din Turnu Severin rămâne un eveniment istoric prin tot ceea ce reprezintă ca manifestare de energie în susținerea unei mari cauze. Este un simptom al timpului ca acest corp, care n'a cunoscut până astăzi niciun fel de mișcare de solidaritate, să se afirme atât de puternic în această direcțiune.

Dar Congresul acesta este pentru noi și un simbol, pentru că prin două mari acte, petrecute la un interval de o săptămână unul de altul, Oltenia nu și-a tăgăduit tradiția sa istorică : Congresul magistraților ca și acela al funcționarilor publici vor sta amintire, că din Oltenia a pornit încă o dată acțiunea pentru evenimentele care au decis de soarta și viitorul Patriei.

N. C. SCHINA

JUSTIȚIA ÎN ARDEAL¹⁾ Organizarea și competența judecătorească

I. Tribunale de județ. — II. Grefele. — III. Portarei. — IV. Notari publici. — V. Judecători de ocoale. — VI. Ministerul public.

I. Tribunale. — În Ardeal, o parte din Banat și părțile Ungurene funcționează 19 tribunale de județ.²⁾

Toate tribunalele au organizare la fel. Sunt conduse

1) V. și „Curierul Judiciar“ No. 14/921.

2) Aceste tribunale au următoarele circumscripțiuni :

1. Trib. Cluj, cuprinde judecătoriile : Cluj urbană, Cluj rurală, Hida, Huedin, Mocii, Teaca ;
2. Trib. Turda, cuprinde judecăt. : Câmpeni, Iava, Ludog, Turda ;
3. Trib. Sibiu, cuprinde judecăt. : Mercuria, Nachrich, Sebeș, Săliste, Sibiu ;
4. Trib. Bistrița, cuprinde judecăt. : Bistrița, Năsăud, Radna-Veche ;
5. Trib. Deva, cuprinde judecăt. : Gavgau, Deva, Hațeg, Ila, Petroșeni, Piu, Orăștie, Hunedoara ;
6. Trib. Dej, cuprinde judecăt. : Beclean, Gârbău, Dej, Lăpuș, Ilianda, Ghera ;
7. Trib. Alba-Iulia, cuprinde judecăt. : Abrud, Alba-Iulia, Aind. Blaj, Ocna Sibiului, Uioara ;
8. Trib. Arad, cuprinde judecăt. : Arad, Ineu, Baia de Criș, Butan, Chișineu, Halmagiu, Nădlac, Pecica, Radna, Siria ;

scripția administrativă a județului ⁵⁾. Aproape în toate capitalele de județ sunt palate de justiție rezervate instanțelor judecătorești, procuraturilor și aresturilor preventive. Ele sunt astfel construite încât magistrații își au fiecare rezervate camerele lor individuale de lucru.

Tribunalele sunt exclusiv instanțe de judecată. Nu autentifică acte de notariat sub nici o formă ⁶⁾, nu administrează tutele ⁷⁾, nu primesc acte de adopțiune și nici nu iau în cercetare mandatele de arestare emise de judecătorii de instrucție ⁸⁾. Organizate pe baza împărțirii muncii pe specialități la un număr cât mai mare de magistrați pe pe principiul judecătorelui raportor în procese, întocmirea e superioară celeia din regatul vechiu.

Orele de lucru obligator sunt dela 9 dim. până la 2 d. a. vara ca și iarna. Ședințele ce nu se pot isprăvi dimineața se pot continua și după masă. Duminica birourile lucrează până la ora 11. Nu sunt fixate spre judecare în ședință publică pentru o zi decât dela 5-6 procese de fiecare secție, care procese odată sorocite se și judecă. Amănările sunt extrem de rare și din cauze neprevăzute.

Rândurile privitoare la introducerea și soluționarea cauzelor cuprind particularități remarcabile.

Potrivit legii de procedură civilă, reclamantul introduce cererea de chemare în judecată la registratură, care nu o primește dacă nu e suficient timbrată (vezi decretul No. 308/921 al Minist. Justiției privitor la orar și cereri) și în atâtea exemplare câte părți sunt. Cererea trebuie motivată în scris. Dela registratură cererea trece la președintele, care o încredințează imediat judecătorului raportor. Acesta o cercetează, putând în prealabil să cheme pe reclamant pentru completare. În urmă citează din oficiu pe pârât și reclamant într-o ședință de consiliu. Compusă din 3 judecători cu președintele (restrânsă). Se pune în vedere pârâtului obiectul reclamației și tot odată i se cere să opună toate excepțiile de procedură și cele peremptorii de fond (art. 140, 141, 180 pr. c.). Dacă se găsesse întemeiate una sau mai multe, procesul se termină prin respingerea acțiunii; dacă însă pârâtul nu ridică nici un fel de excepții și completul găsește după propunerea raportorului că nu sunt nici de celea ce se pot invoca din oficiu, atunci părțile iau cunoștință de termenul pe

care îl fixează președintele și procesul are a se judeca în fond. La ziua fixată părțile se prezintă însoțite de avocați (sau singure, conform unei dispoziții a Cons. Dirigint) și își desvoltă mijloacele de probațiune, după care se pronunță hotărârea.

Părțile care dovedește că e săracă i se numește apărător din oficiu. Completul fiind din 3 membri totdeauna (afară de procesele de divorț și cele relativa la instr. bunur. stat., când completul e de 5) loc la divergențe nu este, judecătorul rămas în divergență o semnalează în procesul verbal, de ședință, iar dacă acesta este însuși raportorul, motivează sentința în sensul părerei majorității. Odată cu pronunțarea sentinței părțile sunt obligate a declara dacă sunt mulțumite cu hotărârea sau înțeleg a declara apel. Declarația lor se consemnează în proces verbal, iar dosarul pcrinei apelate merge din oficiu în 8 zile la Curte. Lipsa părților atrage suspendarea. Partea care lipsește ia cunoștință prin comunicare oficială de hotărârea instanței. În 8 zile dela înștiințare trebuie să declare calea de atac.

Afară de procesul verbal de ședință, care e dressat de notarul de senat și care chiar nesemnă de el totuși nu este nul, nimeni nu lucrează în dosar decât judecătorul raportor. Tot el dă indicații scrise pe coperta dosarului personalului de birou, tot ce are de făcut de în câte copii să se facă hotărârea, în ce timp și la ce instanță trebuie trimis dosarul etc. După cum se vede, funcționarii judecătorești nu mănuesc în niciun chip dosarele decât după ordine scrise, iar notarul de senat intru atât și până ce dresază procesul verbal de ședință. O anumită deosebire din acest punct de vedere este de vechiul regat.

În penal prepararea judecării în fond a procesului revine judecătorului raportor, dar mai ales președintelui secției penale, care în această privință are a se conforma cap. XVII (art. 285-293 pr. p.) intitulat «prepararea dezbaterii principale»; se servește de termene scurte, (3 zile), interogator în prealabil al infractorului, numirea apărătorului din oficiu și citarea tuturor celor interesați; prin citare se înțelege aci executare de mandat de aducere.

Tribunalele judecă în primă instanță tot ce excede competența judecătorilor în materie civilă mobilă și imobiliară și trece de valoarea de 2500 lei. precum și anumite cauze indiferent de valoare, iar ca instanță de apel toate sentințele pronunțate de judecătorii de ocol și diferitele judecătorești speciale, arbitrale, etc. (Regulele pr. c. paragraf. 2 titlul I cap. I cod. pr. c. I 1/91). Trib. Alba-Iulia, Caransebeș și Satu Mare judecă afaceri miniere.

În materie penală judecă în prima instanță delictele și crimele ce nu cad în competența judecătorilor de ocol și a Curților cu juri, și în apel procesele penale judecate de judecătorești în primă instanță. Competința penală a tribunalelor este minuțios regulată prin legea XXXIV din 1897 și numită «despre punere în aplicare a procedurii penale», art. 16 și 17 ⁹⁾. Omorurile, asa-

5) Tribunalul Arad cuprinde și părți din Cenad și o parte din județul Hunedoara; trib. Satu Mare cuprinde părți din Ugocia. Trib. Brașov, afară de județul Brașov, cuprinde și teritoriul județelor Făgăraș, Ciuc și Trei scaune. Trib. Ibaș Ialău se întinde asupra județelor Târnava Mare și Târnava Mică, iar trib. Timișoara cuprinde părți din Torontal (A se vedea notele «legi și regulamente de organiz. judecătorească maghiară și aplicate în Ardeal», strânse cu explicări de d-l Al. Marea. Prim-președinte la Curtea de Apel din Timișoara.

6) Spre deosebire de vechiul regat, unde tribunalele sunt atât de aglomerate cu primirea și autentificarea actelor (afară de trib. Ilfov, unde există o secție de notariat), în cât cu drept cuvânt se poate zice că tribunalele sunt împedecate de la adevărata lor menire, în Ardeal acest oficiu este împlinit de notarul public. Este un adevărat magistrat calificat și numit de Ministerul Justiției. Are un birou sau mai multe, unde funcționarii ajutători cu dactilografi cari îl ajută să confecționeze și să autentifice procuri și tot soiul de acte de notariat. Nu este plătit de stat cu leafă fixă; plata însă rezultată din taxele vărsate de părți și care îl revine, este enormă, căci atinge nu rare ori sute de mii de lei anual. Pe vremea Ungurilor, astfel de posturi erau încredințate juriștilor protejați ai regimului.

7) Administrarea averii minorilor orfani și reprezentarea lor în justiție este încredințată în Ardeal unui birou public numit *Scaun Orfanal* sau *Sedrie Orfanala*. Capul biroului este un jurist cu rang de consilier de curte și lucrează cu un senat alcătuit din 2 sau 3 membri (Legea XX din 1877). Numește pe tutori și consilii de familie, verifică socoteli, descarcă de gestiuni, etc., are rolul tribunalelor din regat în ce privește reprezentarea în justiție a intereselor minorilor.

8) Acest rol revine senatului de acuzare alcătuit din 3 judecători și care este alcătuit și funcționează pe lângă tribunal sub controlul suprem al Curții de apel.

9) Codul penal maghiar prevăzând pedepse mult mai aspre de cât codul nostru penal, sunt, din remarcă anumite distincții ce face când pedepsește una și aceeași infracțiune. Bună oară furtul, falșul, înșelăciunea, etc., pot fi crime și delictे după cum valoarea lucrului furat, delapidat etc. trece de o anumită valoare. Comite crime de furt infractorul care a sustras obiecte în valoare de peste 2000 coroane; în caz contrar furtul este delict (Art. 43 din novela c. p. legea XXXIV, 1908 cu care s'a înlocuit art. 334 din codul penal la capitolul furt). Infracțiunea *răviri cu roșii* este crimă dacă rana s'a vindecat în mai mult de 20 zile și se pedepsește cu recluziune până la 3 ani; este delict dacă vindecarea ranei nu a durat mai mult ca 20 zile, dar n'a ținut mai puțin ca 8 zile și se pedepsește cu închisoare corecțională până la un an; constituie delictul de răviri asupra dăcăvîndecareas'a făcut în mai puțin de 8 zile și se pedepsește până la 6 luni corecție și până la 4000 coroane. Crima furtului se judecă de tribunal ca

sinatele, lovirele ce au cauzat moartea etc., sunt de competența Curților cu juri, a căror funcțiune fiind suspendată încă din 1914, judecarea unor astfel de cauze este trecută la tribunale.

Tribunalele n-au vacanțe, magistrații au drept la concedii până la șase săptămâni. Vacanța de 8 săptămâni pe an au numai Curțile de Apel, care începe cu prima săptămână din Iulie și se isprăvește cu ultima săptămână din August. Anul judecătoresc începe la 1 Ianuarie. Magistrații Tribunalului care-și calcă îndatoririle de serviciu sunt judecați de senatul disciplinar al Curții de apel, iar propunerile de avansare le sunt făcute tot de Curtea de apel. Ei sunt recuzabili după aceleași reguli (l. XVII/1891) și inamovibili în posturile ce ocupă. Inamovibilitatea magistraților dela tribunalele și Curțile din Ardeal a fost suspendată de Consiliul Dirigent și menținută mai departe ¹⁰).

II. **Grefa tribunalului** consistă dintr-o cancelarie centrală, o registratură comună principală și mai multe cancelarii, unde se lucrează după specialități, anumite: a proceselor civile, a cauzelor penale, a afacerilor grațioase, etc. Dacă exceptăm dosarele cauzelor în curs de judecată și în care funcționarii nu lucrează decât executând ordinele judecătorului raportor al cauzei, complexul îndatoririlor de cancelarie este încredințat funcționarilor judecătorești ai tribunalului, împărțiți prin birouri și după grade și clase ierarhice de salarizare, dela cl. VIII-XII. Lucrările de cancelarie propriu zise, ca: înregistrarea actelor cu perceperea taxelor de timbru, formarea dosarelor, păstrarea celor lucrate cu trecerea lor în opise, expedierea răspunsurilor după ordin, conducerea arhivei, expedierea/ propriu zisă, copierea sentințelor și deciziunilor, eliberarea copiilor etc., etc. sunt împărțiți, cum am spus, funcționarilor ce se numesc: prim director de birou, director de birou oficial superior, oficianț cancelist, manipulanți, diurniști definitivi și provizorii, cu toții încadrați, cum am arătat în clase ierarhice de salarizare, după precipe și specializare. După felul însărcinării ce au, acești funcționari corespund

și crime leziunii corporale grave. Delictul furt și delictul răniri ușoare se judecă de judecătoria de ocol (art. 301, 302 c. p.). Fiecare infracțiune își are în cod prevăzută pedeapsa. Dealtfel numele de crimă, delict, revine infracțiunilor ca și în codul nostru după felul pedepsei. Există pedeapsa cu moarte.

10) Cu privire la poziția întregului corp al magistrației ardelene ar fi de făcut unele observațiuni, plecând în apreciere de la date concrete. Spre deosebire de magistrații din Bucovina, cari au rămas aceeași de sub austriaci, căci din vechiul regat au păstrat foarte puțin și prin urmare continuă tradiția și aplicarea unor legi cunoscute; spre deosebire de magistrații din Basarabia, numiți toți de către ministru după normele din vechiul regat, magistrații din Ardeal prezintă un aspect cu totul particular. Când Consiliul Dirigent a luat conducerea treburilor în Ardeal, în locul celor 1318 magistrați și 656 notari și practicanți în drept cari funcționau sub maghiari la instanțele din Ardeal, n'a găsit dispuși să-și continue funcțiunea de căt 78 magistrați români cu notari cu tot, vre-o 20 sași, 10 svabi; ungurii au refuzat depunerea jurământului, afară de vre-o 20 din Crișana și Banat și cu timpul au mai depus jurământul cam vre-o 80—90 unguri din Transilvania. Ce era de făcut în timpuri cari nu dădeau răgaz? S'a făcut apel la avocați din Ardeal, dintre care au răspuns vre 150 cu mari sacrificii; s'au mai chemat dintre pensionarii români activându-i, și numărul fiind tot disproportionat de mic s'au început tratative cu Ministerul Justiției, pentru recomandarea de magistrați din vechiul regat. Fie din lipsă de magistrați din regat, fie din alte pricini, după multă trecere de vreme, Ministerul în fine a găsit formula franceză a "punerii la dispoziție" și a dat putință Consiliului dirigent să numească în lunile Februarie, Marti și Aprilie 1920 vre 40 magistrați din vechiul regat, a căror activitate a dat netăgăduite rezultate. Instanțele s'au romanizat aproape într'un an. Legile pe cari le-au învățat și aplicat, le au și tradus aproape în întregime. Dar mai presus de toate ducând cu danșii tradiția din vechiul regat, căci toți sunt magistrați de carieră, au fost primii pionieri cari au pregătit terenul restului de magistrați din regat numiți ulterior de ministru (vre 118). Numărul total al magistraților din Ardeal a ajuns la 839 cu 235 notari.

registratorilor, arhivarilor, secretarilor și copistilor din vechiul regat. Atât biroul central cât și celelalte cancelarii au câte un șef ce controlează pe funcționarii subalterni, după vechime și clasă de salarizare. În afară de aceasta fiecare funcționar răspunde de însărcinările ce are de executat. Sunt numiți în urma unui examen trecut înaintea Curții de apel și după recomandarea acesteia. Trebuie să îplinească anumite condiții de cultură și practică (Regul. gen. serv. jud. No. 4921/1891 și ordon. Cons. Dirig. No. 8635 din 1919 «Gaz. ofic.» No. 55 din 1919). Numărul funcționarilor judecătorești dela tribunal este determinat de trebuințele serviciului și bugetul Ministerului. Este în practica birourilor obiceiul ca dosarele să nu fie cusute; actele ce alcătuiesc dosarul nu-și păstrează locul atașării lor la dosar. Toate aceste acte cuprinse într-o copertă sunt legate cu sfoară pe deasupra copertei și acesta este dosarul. Numărul oficial a tuturor actelor din dosar este acel al dosarului cu un alt număr exponent, care reprezintă numărul atașării la dosarul actului în urma altuia. Dacă, dosarul penal, bunăoară, are No. 10 și este din 1920 încheierea Camerei de acuzare prin care trimite cauza în judecata tribunalului este al optulea act, deci această încheiere va purta No. 10/8/920, iar sentința trib. care urmează va purta No. 10/9/1920.

III. **Portăreii sau executorii** funcționează pe lângă judecătorii de ocol, ei nu fac parte din ordinul magistraților.

Pe lângă executări propriu zise mai fac înmânări de acte oficiale părților, sechestre, țin licitații, inventariază etc. Pot fi mai mulți executori pe lângă aceeași judecătoria, în care caz între ei nu există raporturi de subordonare. Sunt supuși controlului judecătorului șef, iar unde sunt tribunale acest control se exercită de președintele tribunalului. Sunt aleși prin concurs, la care candidații trebuie să aibă absolvite 4 clase medii. Sunt funcționari de stat, fiind retribuiți din taxele fixate pe care le încasează după registre verificate de judecători. Fiecare portărel poartă asupra sa o carte autentică de identitate și are sigiliul său propriu. Pe lângă executori sunt atașați *prefetorii oficiali* (telali) cari sunt plătiți din remise și nu sunt funcționari de stat. Aproape în general înmânările de citații sau somațiile se împlinesc din oficiu de către primării și grațuit prin servitorii (aprozii) autorității (art. 18 din legea LI/1871, art. 6 din legea 1875, art. 6 l. LI/1871).

Pot avea această din urmă calitate subofițeri de stat (plutonieri majori, plutonieri și sergenți), cei ce fac serviciul la penitenciare și aresturi preventive, iar după o vechime de 12 ani se numesc ordonanțe de stat și fac serviciu la biourile judecătorești.

IV. **Notarii** care sunt în serviciul justiției la judecătoria, tribunale și Curți de apel sunt toți doctori în drept. Acelor ce au trecut examenul de capacitate li se dă titlul de judecători de tribunal. Notarii cu titlul de judecători funcționează actualmente numai pe lângă Curțile de apel și se numesc notari de senate, de oarece aproape toți cei cu astfel de ranguri au fost numiți în magistratura ardeleană. Afară de singurul caz când notarii iau parte la sedința pentru dresarea procesului verbal cu luare de note asupra dezbaterii și când fac oficiu de grefier, incolo rolul și însărcinările notarilor sunt acele ale magistratului stagiar din vechiul Regat. Ei fac parte din corpul magistraților. Practicanții în drept sunt absolvenți ai facultății de drept cu unul sau 2 examene. Aceștia fac practică pe lângă instanțele judecătorești timp de doi ani de zile. În fapt și din pricina lipsei de personal, practicanții în drept îndeplinesc rolul notarilor pe lângă tribunalele și judecătoriile de ocol în lipsă de notari, după dispozițiile Consiliului dirigent.

Notarii, sau practicanții în drept ce le împlinește funcția pot fi însărcinați cu: examinarea și raportarea asupra conținutului dosarelor, inventarierea de averi succesoriale, cercetări la fața locului etc. și orice lucrări de cancelarie. Este bine înțeles că toate aceste lucrări le execută sub privigherea și răspunderea judecătorilor. Ei nu sunt grefieri din regat, adică umbra magistraturii și cheia lucrărilor tribunalului. Nu lucrează în dosare, nu redactează hotărâri; lipsa semnăturii lor de pe acte nu le atrage anularea.

Când lipsesc și practicanții rolul lor poate fi încredințat unui funcționar judecătoresc. Tot practicanții în drept pe la judecătorii îndeplinesc și rolul de procurori, ținându-le locul în ședințele penale. Locul supleanților din vechiul regat este ocupat ac de judecătorii noi numiți la tribunale și care se deosebesc de colegii lor cu vechime în serviciu, fiind plătiți după clasa VIII de salarizare. Această distincție este de făcut mai ales acum când, în lipsa de candidați cu vechime, se numesc de-a dreptul judecătorii postulanți, cu titluri este drept și cu examen de capacitate, dar fără nici un stagiu în magistratură ca în vechiul regat.

Unul dintre cei mai vechi funcționari de cancelarie poartă numele de prim director de birou; are însărcinări economice și de gospodărie a clădirii tribunalului; are în grijă curățenia și personalul de serviciu și este în același timp șeful suprem responsabil al tuturor cancelariilor, îngrijind furniturile de scris. (V. și supra nota 6).

V. Judecătorii de ocoale. Funcționează pentru întreg Ardealul, o parte din Banat și părțile Ungurene un număr de 112 judecătorii de ocoale. Afară de orașele Cluj și Oradea Mare, unde din cele două judecătorii pentru fiecare, una este urbană și alta rurală, încolo judecătorii sunt mixte sau rurale, după cum își au reședințele în orașe sau în comune rurale¹¹).

În comunele urbane și rurale, pentru judecarea pretențiilor până la 50 lei mai funcționează și așa numitele judecătorii administrative sau comunale¹²).

Orice judecătorie de ocol este condusă de un judecător șef¹³), un număr de judecători stabilit bugetar, mai mulți notari și practicanți în drept după trebuință, ca personal ajutător, și de personalul de birou compus din funcționari judecătorești purtând nume și cu atribuții ca la tribunal. Mai funcționează pe lângă fiecare jude-

cătorie câte un procuror delegat, care susține acuzarea în procesele penale acesta e numit de Minister dintre juriști sau avocați ori practicanți în drept.

La finele fiecărui an, judecătorul-șef desemnează atribuțiile pe specialități judecătorilor numind pe: judecătorul cauzelor civile, judecătorul cauzelor penale, judecătorul cauzelor grațioase (execuții, mosteniri) și pe judecătorul cărților funduare. Cu parte din lucrări de natură grațioasă pot fi însărcinați notarii ori practicanții.

Grefa judecătoriei cu personalul de birou și care execută lucrările propriu zise judecătorești, este integrită la reședința fiecărei judecătorii de altă grefă, numită a cărților funduare care e condusă de unul sau mai mulți conducători de cărți funduare, un conducător al registrului principal, un arhivar conducător de birou, unul sau mai mulți copisti.

Judecătorul judecă la reședința judecătoriei, redactând singur procesele verbale ale ședințelor civile, iar în penal luând ședința cu notarul sau în locuitorul lui și procurorul delegat. Merge în comunele rurale pentru cercetări, expertize ascultări de martori la fața locului, sau pentru împlinirea comisiilor rogatorii. Când trebuința cere Ministrul de Justiție, în înțelesul legii IV din 1921, poate ordona formarea cercurilor judecătorești alcătuite din comune rurale grupate în jurul unei comune reședință. Pentru cauzele desemnate de Minister și în zilele publicate din timp, judecătorul și cu notarul se transportă pentru judecare în comuna de reședință a cercului.

În caz de lipsă sau împedecare, judecătorul de ocol poate fi înlocuit printr-un judecător de tribunal (art. 3 legea XXXI din 1871).

E competente în materie civilă mobilă și imobilă de la 50—2500 lei și până la orice valoare în acțiuni posesorii etc. (Vezi art. 1 cap. I legea de proc. civilă). În materie penală judecă: contravenții la legea poliției rurale (art. 12 legea din 1914), delicta silvice până la o anumită sumă (art. 31 legea din 1879), delicta și contravențiile codului penal prevăzute amănunțit pe articole de legea XXXIV din 1897 despre „Punerea în aplicare a procedurii penale”, art. 18. (Vezi Pr. penală tradusă de Pop și Mavrodineanu, editura Curierul Judiciar 1921).

Judecătorul de ocol instrumentează în cazuri de crime, având toate atribuțiile judecătorului de instrucție, putând ordona arestarea și lua orice măsuri până ce se sesizează judele instructor de la tribunal.

Poate executa comisii rogatorii privitoare la asistări în autopsii, percheziții etc. În caz când judecătorul de ocol face oficiu de jude instructor după denunțarea sau plângerea prealabilă, el lucrează din oficiu și fără propunerea parchetului pe care este obligat a-l înștiința în 48 ore. (art. 95 pr. p.).

Principiul judecătorului ambulant admis și de legiuirea maghiară cu oarecare modalități, ar trebui lărgit mai ales pentru împărțirea justiției în o cât mai largă măsură populației satelor românești.

Suspendarea aplicării legii ca judecătorul să se transporte la îndemâna țărânului în regat ca și în Ardeal, din pricina cheltuielilor, nu e justificată.

Una din criticele ce se aduce organizării magistraturii din Ardeal este și aceea că este foarte costisitoare.

E adevărat, de pildă, faptul că mai ales în Ardeal Maghiarii întreținut o pleoră de funcționari în justiție ca și în administrație, acest lucru e explicabil pentru dânșii care aveau interes să-și plaseze cât mai mulți naționali și să fie întreținută de populațiile pe care erau chemați totodată să le desnaționalizeze.

Cărțile funduare, o adevărată instituție de drept, reprezintă pentru Ardeal baza individualizării proprietății imobiliare. Moștenire de la Austriaci, cărțile funduare

11) Ca și în vechiul regat, legea pentru organizarea judecătorilor a suferit multe schimbări (art. IV legea din 1899, legea XXXI din 1871, l. XXXII din 1871, art. 1 legea din 1898, art. XVII din 1891 și art. de lege XLVIII din 1899, art. 2 legea din XXIX 1890, art. 3 legea XXV din 1918). Sunt 18 judecătorii mixte: Sighet, Arad, Satu-Mare, Zalău, Timisoara, Lugos, Caransebes, Deva, Sibiu, Brasov, Dej, Tg.-Mures, Odorhei, Bistrita, Turda, Alba-Iulia și Ibaș-Făluș, cuprind adică pe lângă oraș și un număr de comune din prejur (Vezi notele lui A. Martă).

12) Vezi titlul XVI art. 755—766 din codul de proc. civilă (l. 1911). Aceste judecătorii de pace sunt conduse de un judecător administrativ ajutat de unul sau doi ofițieri numiți de prefect în comunele urbane și funcționând pe lângă prefectură, iar în comunele rurale sunt conduse de un judecător comun și doi jurați numiți pe 3 ani de primărie pe lângă care funcționează. Acest soi de judecători sunt numiți dintre persoane de încredere, fără ca să fie alesi dintre avocați, funcționari, preoți sau militari; au drept scop împăcarea, împacinații și trebuie să-și dea hotărârea în 30 zile cu apel la judecătorul de ocol.

13) Regul. interior al judecăt. No. 42100 din 1914. Șeful judecătoriei are și atribuții judecătorești și administrative. Exercițiul control asupra judecătorilor și personalului grefei. Atât el cât și ceilalți judecători de ocol pot avansa pe loc, având rang și drepturi egale cu judecătorii de tribunale. Imparte judecătorilor și notarilor lucrările la finele anului, rezervându-și rezolvirea lucrărilor ce crede. Răspunde de bunul mers al judecătoriei. Recomandă pe subalterni pentru avansare. Judecătorii de ocol își dau avizul în boli mintale pentru internare după raportul direcției clinice psihiatrice (art. 54 legea punerii în vigoare procedurii civile și art. 18 și 19 din legea I din 1911). Controlează pe executori (portării), și le dă îndrumări.

și au origina în secolul al XVIII-lea către sfârșit, făcând parte din seria de reforme ale împăratului, Iosel II-lea (1765—1790). În anul 1867 când Maghiarii s'au substituit Austriacilor ca stăpânitori ai Ardealului, le-au adoptat întocmai și au continuat numai completarea lor prin strângerea în aceeași carte funduară a tuturor proprietăților aceleiași individ (comasare), operație începută dar neisprăvită de predecesori. Au fost reglementate sub unguri prin legile LXVI din 1880 și XXIX din 1887, iar prin legile I din 1868 și LXI din 1881, au fost reglementate cărțile funduare proprietatea statului (căi ferate, drumuri, irigații, canale) adică cartea funduară centrală. Până în anul 1912 cărțile funduare fuseseră atașate pe lângă tribunale. Formate pe cap de proprietar urban sau rural și pe comune și orase, fiecare proprietate din Ardeal își are cartea ei funduară. Dacă ținem seamă că fiecare comună își are harta ei topografică care conține numărul tuturor parcelor cu numere, precum și două registre: *unul cu numerele topografice corespunzând numerelor proprietăților și un registru index cu numele proprietăților*, se va pricepe mai ușor cum cartea funduară consistă propriu zis în *trei foi, numite foile A, B, și C* cu diferite conținuturi la proprietate, ce reprezintă: *Foia A. conține: numărul topografic, numele comunei și țarina unde se află, felul pământului și întinderea lui; Foia B. cuprinde numele proprietarului sau a seriei proprietăților ce s'au perindat, felul transmiterii proprietății de la proprietar la proprietar ca și timpul transmiterilor și Foia C. care conține: sarcinile proprietății (hipotece, vânzări etc.)*. Este, după cum se vede, o operă vastă și de un netăgăduit folos, iar administrarea și trecerea în foi—ușor de înțeles—este încredințată unui personal numeros și specializat, pus pus sub directă conducere a unui judecător numit al Cărilor funduare. Cancelaria separată a cărților funduare, care consistă din o serie de birouri cu personal propriu, este atașată judecătorilor din anul 1912. Judecătoria urbană Cluj care administrează odată cu cele ale orașului Cluj și cărțile funduare ale celor 78 comune ce formează circumscripția judecătoriei rurale Cluj, are ca personal specializat trei conducători de cărți, un registrator conducător al registrului principal, un arhivar conducător acelor peste două zeci dulapuri ce conțin cărțile funduare pe cap de proprietar și pe comune, precum și un numeros personal de manipulare. În cărțile funduare se lucrează zilnic și cu mare exactitate și băgare de seamă, după cum zilnic se eliberează zeci de copii și se consultă de către zeci de persoane.

Oricine vrea să cumpere o proprietate, să împrumute pe ipotecă etc. vine la biroul cărților funduare pentru consultare. Pentru aceasta spune funcționarului, numele proprietarului ce se găsește în registrul index și apoi imediat i se scoate și i se dă spre consultare însăși foile ce alcătuiesc cartea funduară; poate cere copie de pe ea spre a se servi în justiție; părțile de la distanțe pot cere copii prin poștă.

Oricare acte translativă de proprietate sau de sarcini încheiate între părți sunt trimise în copie biroul cărților funduare spre a se trece în ele și a se asigura proprietatea prin transcripție.

Trecerea diferitelor acte relative la proprietăți în cărțile funduare se face în trei feluri diferite: *intabulare, prenotare și notare*, care din punct de vedere al valorii titlului de proprietate au ca forță probantă altă însemnătate. Proprietatea *intabulată* este indiscutabilă, egală fiind față de terții cu transcrierea de la noi, pe câtă vreme *prenotarea* este o presumpție puternică, iar *notarea* are valoarea unei simple notițe ca ipototeca ce grevează proprietatea și care se poate radia. Este evident că fie din neglijența proprietăților, fie din cauza im-

prejurarilor neprielnice sunt omisiuni, mai ales la cărțile funduare a locuitorilor de la extremitatea regatului (Transilvania); acele omisiuni se întregesc după modul de probațiune al dreptului Austriac. În vechiul regat am avea corespunzător registrul proprietății imobiliare înființat și ținut de judecători conform legii judecătorilor de ocoale din 1907, prin art. 48, și numit *registru proprietății*. Acesta însă neavând la bază harta parcelor pe comune nu poate avea aceeași valoare a cărților funduare.

Insemnătatea instituției cărților funduare nu va scăpa nimănui mai ales pentru noi care suntem țară agricolă, și în special n'ar trebui pierdut timpul pentru introducerea lor în toată România Mare în momentul acesta istoric al înpropietăririi țărănești. În ce privește Ardealul, odată cu punerea în aplicare a legii agrare, socot că trebuie să întregite aproape în totalitate cărțile funduare, și ori câtă cheltuială ar necesita, operația trebuie efectuată.

Aflu pe de altă parte că a rămas la Buda-Pesta cartea funduară centrală care reprezintă pentru Ardeal titlurile de proprietate ale statului asupra moșiilor, irigațiilor, drumurilor publice etc. De câtă nevoie s'ar simți înființarea unei direcțiuni a cărților funduare atașată pe lângă v'r'un minister și care să administreze toate cărțile funduare.

VI. Ministerul public ¹⁴⁾ se compune în Ardeal din patru parchete generale alăturate celor 4 curții de Apel și din 19 procuraturi de tribunale care funcționează pe lângă cele 19 tribunale de județ; în plus funcționează câte un procuror delegat cu susținerea acuzărilor în procesele penale pe lângă fiecare judecătoria de ocol. Ministrul justiției este capul suprem al tuturor parchetelor ca membru al puterii executive pe care o exercită prin ajutorul procurorilor de pe la Curți și tribunale. Membrii parchetelor sunt numiți de rege după propunerea Ministrului de justiție printr-o delegație, care poate fi oricând revocabilă, poartă și numele de procurori supremi regiști și procurori regiști (art. 5 leg. XXXI 1871, art. 54 leg. XVII, 1891). Nu sunt inamovibili, pot fi mutați în anumite condițiuni și în aceeași calitate (art. 53 legea XVII din 1891).

Parchetul general al Curții de Apel este condus de un procuror general ¹⁵⁾ ajutat de unul sau mai mulți substituiți sau procurori de secție și cum actualmente aceste posturi sunt suprimate prin buget, procurorul

14) Vezi «Organizarea parchetelor din Transilvania» de E. Fildau *Curierul Judiciar* No. 15 din 17 April 1931 (De atribuțiile procurorilor dela Căsație nu ne ocupăm ei neexistând în Ardeal).

15) Art. 26 și 27 din legea XXXIII, 1871, art. 15 legea XVII, 1891, art. 62 I. XVII din 1891, art. 75 legea XXXIII din 1896. Este șeful parchetului general și al tuturor parchetelor din circumscripția Curții de apel. Inspectează și dă directive tuturor procurorilor ca și procurorilor delegați la judecătoriile din jurisdicția sa. Exercițiul acțiunii disciplinare pe lângă Curtea de apel asupra tuturor magistraților, procurorilor și avocaților, după cum, spre deosebire de regat, exercită direct și prin delegație atât oral cât și în scris acțiunea publică înaintea instanțelor de trimitere și de judecată. Susține acuzarea înaintea Curții de apel personal sau prin delegație dată substitutului ori procurorului de tribunal ce-i ține locul, poate susține acuzarea înaintea tribunalului sau judecătoriei de ocol. Judecă în ultimă instanță recursurile declarate de partea civilă, când procurorul de tribunal nu-și însușește acuzarea ridicată de ea ca acuzator privat. Rezolvă conflictele de competență între membrii parchetelor aceleiași Curții. Întărește apelurile sau recursurile declarate înaintea Curții de apel de către procurorii din circumscripție contra sentințelor achititoare (art. 395 p. p.).

Nu face parte de drept din Curtea de apel, ca în regat. Are rang de președinte de Curte și ca magistrat este numit și recuzabil după aceleași reguli ale numirilor și îndatoririlor magistraților. În caz de revocare din partea ministerului, el trece de drept printre magistrații Curții în aceeași clasă și graduație. Substitutul de procuror general are rang de consilier de Curte și exercită, în locul și absența procurorului general, atribuțiile acestuia.

general este ajutat de către un procuror de tribunal, care prin delegație lucrează în numele și pentru șeful parchetului general. Sfera de activitate și control teritorial a parchetului general coincide cu circumscripția judiciară a Curței pe lângă care funcționează, după cum competența teritorială a parchetelor de tribunale este aceea a tribunalului a cărui denumire o poartă.

Ministerul public ¹⁶⁾ de pe lângă tribunale este alcătuit din nou mulți procurori după necesitate și buget, ei lucrează sub conducerea unui procuror șef responsabil sau prim procuror (Organ. procur. legile: XXXII/1871, XXV/1890, XVII/1891, XXXIII/1896).

Substituți de procurori nu există, rolul lor la parchete fiind împlinit de procurorii de curând numiți ¹⁷⁾.

Parchetul este unul și indivizibil, iar independența lucrărilor sale de ale tribunalului, trebuie înțeleasă în sensul că procurorii în caz de lipsă sau împedecare nu pot fi înlocuiți în atribuții de către președinte prin vr'un judecător al tribunalului acest atribut este exclusiv de atributul procurorului general și înlocuirea se face numai cu dintre membrii parchetelor.

Afară de singurul caz al proceselor de divorț (art. 644, 672, 673 pr. civ.) unde procurorul pune concluzii chiar când nu urmărește anularea căsătoriei și poate reprezenta și partea interesată, încolo ministerul public are *competență exclusiv penală*. Mai mult, lipsa procurorului în acest singur caz de cauză civilă nu împiedică ținerea, desbaterii și darea hotărârii (art. 678 pr. c). Spre deosebire de regat, procurorul nu reprezintă înaintea instanțelor civile interesele minorilor, astfel de interese trebuind să fie reprezentate de Sedria orfanală prin avocați numiți de aceasta. În procesele de divorț, unde o parte este minor, procurorul este înlocuit prin avocat delegat de Sedria orfanală (art. 716 pr. c).

Atribuțiile procurorului sunt amănunțit cuprinse în procedura penală, art. 33—40, (exercitarea acțiunii publice) art. 84—102 (rolul procurorului ca șef al poliției judiciare).

Procurorul odată ce a strâns materialul de probe și indicii pentru a deschide acțiune publică, n-o poate exercita direct înaintea tribunalului, ca în procedura noas-

tră penală. Lucrările trebuie să treacă, dacă nu totdeauna, pela instrucție, ele sunt cercetate ca și rechizițiul totdeauna de camera de acuzare, care în mod exclusiv înconvinșează ori nu deschiderea acțiunii publice propusă prin rechizitor de către procuror, odată cu trimiterarea afacerii spre judecare tribunalului. Tribunalul odată sesizat cu judecarea cauzei nu este stăpân pe exercițiul acțiunii publice, dacă procurorul renunță la acuzare tribunalul este obligat să pronunțe achitarea. Judecătorul de instrucție nu poate clasa sau hotărâ prin ordonanță definitivă ceva cu privire la acțiunea publică fără aprobarea Camerei de acuzare.

Alături de procuror, și de multe ori contra părerii lui, acțiunea publică este deschisă și susținută de către partea civilă, numită acuzator privat, în anumite delictе prevăzute de art. 41 pr. p., cum ar fi de pildă calomnia și în unele crime. Asemenea partea civilă, constituită ca atare, poate cere achitarea infractorului când instanța judecă infracțiunile de acele unde nu se poate deschide acțiunea publică fără plângere prealabilă, cum ar fi furtul săvârșit de servitori de la stăpân (art. 115, 116 c. p.) și instanța, dacă nu s'a pronunțat încă, este obligată să stingă acțiunea publică. (art. 41—53 procedura penală).

Autorizațiile de înmormântare, în caz de moarte bănuită, le dă deopotrivă procurorul sau judecătorul de ocol (art. 83 pr. p.), iar internarea bolnavilor în ospicii de alienați o ordonă judecătorul de ocol și nu procurorul.

Cu privire la rolul procurorilor ca ofițeri de poliție judiciară s'a născut o vie discuție provocată prin interpretarea art. 84 și urm. din pr. ¹⁸⁾ de către membrii

18) *În textul art. 84 pr. p.*: «Cercetarea prealabilă o ordonă de regulă parchetul, iar când acuzarea este reprezentată exclusiv prin acuzatorul privat principal (art. 41), o ordonă șeful autorității polițienești competente.

«Parchetul, în interesul cercetărilor, poate cere deslășuri și informații dela toate autoritățile publice, poate da delegație sau ordona autorităților și organelor polițienești (art. 85 pr. p.) ca să îndeplinească întreaga cercetare ori numai unele acte; dă direcțiunea cercetărilor; controlează mersul lor și felul de a procedea al autorității care lucrează.

Autoritățile și organele polițienești sunt datorate a îndeplini necondiționat delegația sau ordinul parchetului, mai cu seamă sunt datorate a procedea la descoperirea autorilor și a complicilor, apoi la adunarea dovezilor și a corpurilor delictе, trebuind a înștiința parchetul despre măsurile mai importante luate și despre rezultatul lor» (traducerea Pop și Mavrodineanu).

Din desbatere parlamentară urmate în Camera Maghiară, cu ocazia discutării în anul 1896 a acestui articol, rezultă că în ante-proiect textul era în sensul că procurorul poate și singur efectua orice soi de cercetări, ordona arestări, face percheziții etc. Opoziția s'a deslășuit pe tema prea marelui puteri ce s'ar da procurorului care, supus fluctuațiilor politice, s'ar putea face instrument în mâna potențailor zilei, încât guvernul a permis amendarea articolului 84 pr. p. în sensul în care a fost redat mai sus.

În cadrul unui cod de procedură penală netăgăduit superior și a cărui punct de vedere este mereu avantajarea și protecția pe cât posibil a libertății individuale etc., desigur că această îngrădire a puterii membrilor parchetelor este admisibilă numai în cazul când s'ar pune la îndemâna parchetelor organe polițienești și de execuție la înăltine.

Ungurii au adus însă un corectiv legii de procedură penală prin aplicarea așa numitei «*proceduri penale accelerate*» corespunzătoare la noi în parte «legii flagrantelor delictе». Este drept că această procedură accelerată se aplică în baza art. 31 din legea LXIII/1912 numită «despre măsurile excepționale în caz de pericol de război izbucnit, sau care se așteaptă să izbucnească», într'un cuvânt în caz de pericol național și spre evitarea lui. Legea totuși a fost făcută, în 1912, când nu era vorba de război și sub un preț care la unguri era permanent, fiind vorba de lupta contra naționalităților; au întregit puterea procurorilor negreșit punându-le la dispoziție procedura penală accelerată.

Normele procedurii penale accelerate sunt cuprinse în ordonanța No. 9550/915 și în rezumat din punctul de vedere în discuție seamănă cu procedura noastră penală (art. 31—43). În baza ei procurorul cercetează singur, dispune arestarea etc. instrucția obligatorie în mod obișnuit din suprimată. Se sesizează direct cu judecarea afacerii, tribunalul care judecă cu 5 membri, fără a mai

16) Nu există nici o deosebire între procurorii aceluiași parchet. Cu toții sunt magistrați egali în grad cu judecătorii de tribunale cu o retribuție în plus de 600 lei anual. Sunt împărțiți după clase și vechime, executând ordinele procurorului șef și ale procedurii penale. Pot avea rang de consilier de Curte când poartă titlul de substitut de procuror general. Sunt datori să se recuze neputând instrumenta și pune concluzii în cauze în cari sunt păgubași lezați ori irudiți cu partea sau au fost judecători, avocați, martori sau experți (l. XXXIII/1871). Sunt selecționați prin examen de capacitate și numiți după aceleași reguli ca judecătorii. Pot fi mutați iar în caz de revocare au drept a trece în tribunalul pe lângă care au funcționat. Procurorul-șef exercită control asupra arestului preventiv și institutului corector, de altfel ca și procurorul general. Pot fi autorizați de Ministrul Justiției la cerere și prin delegație să fie directori pe la închisorile centrale sau pe districte. (art. 57, leg. XVII din 1861).

17) Este adevărat că judecătorii și procurorii sunt selecționați prin examen de capacitate la care nu sunt admiși să-l treacă decât pe lângă titlu de doctor în drept, nu fac dovada unei practice la un birou avocațial sau ca practicanți la o instanță timp de 3 ani. Actualmente însă sunt scutiți de proba practicii acei cari au fost în armată, precum se socoteste timp de practică și exercitarea funcției de birou la Ministerul Justiției, așa că cel reușit la cenzură (examen de cap.) mai ales în lipsa actuală de juristi când fatal comisiunea trebuie să fie mai indulgentă, nu pare destul de rutinat pentru funcția de jude sau procuror la care îi dă drept legea și concursul. Corectivul constă ac în aceea că noi numim sunt clasai într'o grație mai jos ca judecătorii cu practica dobândită printr'o vechime. În Ardeal judecătorul nou este numit în clasa VIII și plătit ca supleantul din regat. Aceste detalii sunt necesare pentru a pricepe motivul discuțiilor împrejurul numirilor în clasa VII grația la a judecătorilor noi numiți în Ardeal. Cred că aceste discuții ar înceta dacă s'ar ști că, după organizarea din regat, pentru a fi judecător sau procuror trebuie să fi fost magistrat stagiar, substituit sau supleant cel puțin 2 ani de zile.

parchetelor numiți din vechiul regat și care, în mod logic, susțin că cel puțin, în cazuri de flagrant delict și conform și procedurii noastre penale, procurorul poate instrumenta personal la cabinet după principiul că cine poate mai mult, poate și puțin, măcar că art. 84 pr. p., textual prevede numai că procurorul dă ordine și orice îndrumări organelor și autorităților polițienesti de cercetare și omite expres a preciza dacă poate face el singur acest lucru și dresa acte.

Față de text, sau mai bine zis în lipsă de text, credem neîntemeiată părerea interpretativă; de și textul e nelogic micșorând autoritatea parchetului, el este categoric și trebuie să ne conformăm lui, procurorul nu poate deci cerceta și dresa personal acte la cabinet. Conform acestui text procurorul ordonează probele strânse de poliție și jandarmi și le îndrumăază cu concluzii judelei instructor sau camerei de acuzare. Deosebirea de vechiul regat este mare, pentru că acolo procurorul este reprezentantul activ al puterii executive cu putere de inițiativă, el poate singur ordona sau efectua orice măsuri crede de cuviință, având necondiționat și sub mână poliția și jandarmeria, iar în Ardeal, procurorul, afară de concluziile ce pune în ședințele penale ale tribunalului, face mai mult serviciu de birou.

Grefa parchetelor e compusă la fel cu a tribunalelor, funcționarii executând în mod mecanic ordinele scrise sau copiind fidel conceptele gata făcute de șef.

Cluj, Mai 1921

VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel-Cluj

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 16 Martie 1921

Președinția d-lui C. NICULESCU, Consilier

Natalia și Lt.-Colonel C. Georgescu cu C. Bobeș.

Decizia civilă No. 50 *)

Inchirieri. — Evacuare obținută prin sentințe date pe temeiul decretului-lege 4881/910 și rămase definitive. — Autoritatea de lucru judecat pe care aceste sentințe o au. — Cazurile în cari această autoritate de lucru judecat a fost înlăturată prin decretul-lege No. 1420/920

Cazurile în cari decretul-lege 1420/920 înlătură autoritatea de lucru judecat a sentințelor de evacuare dobândite sub imperiul decretului-lege No. 4881/919, sânt strict limitate la cele prevăzute de art. 2 și 4 din primul decret.

trase rechizitorul prin aprobarea camerei de acuzare, iar în caz când instanța a ordonat liberarea prevenitului, procurorul nu-i dă drumul până n'a epuizat toate mijloacele de atac contra sentinței de eliberare. Această lege întregitoare a procedurii penale obișnuite se aplică celor mai principale crime și delicta ca: trădare, ultraj contra regelui, răstăvire contra autorităților, violențe contra autorităților și particularilor, furt, tâlhărie, dare de foc etc. și a fost aplicată în circumscripția Curților de apel Cluj și Tg.-Mureș cum și în circumscripția tri. Siget, Caransebeș, Lugos și Temisoara în baza ordonanței No. 2781/1917. Când consiliul dirigent a luat conducerea treburilor publice, în Ardeal, a găsit aplicându-se această procedură accelerată. Ea își are de drept aplicarea și în prezent neexistând vre-o ordonanță de scoatere din vigoare emanată dela Consiliul Dirigent sau Ministerul de justiție, cu atât mai mult cu cât legea IV din 1916 explică că „procedura penală accelerată actualmente în vigoare în baza ordonanței 9550/915 nu va intra în a ei aplicare decât numai în urma celei mai întinse publicități și după ce ministerul de justiție va fi stabilit prin o ordonanță norme de tranziție la procedura penală ordinară”.

Socot că Ministerul de justiție trebuie să intervină de urgență prin parchetele generale din Ardeal pentru aplicarea acestui coactiv al procedurii penale, privind siguranța socială și a Statului.

*) A se vedea, tot în același sens, decizia Înaltei Curți s. I, cu No. 485 din 27 Oct. 1920 în Curierul Judiciar No. 4/911 și Cas. II decizia No. 98/921 în acest număr la pag. 395 și urm.

În toate celelalte cazuri arătatele sentințe de evacuare, rămase definitive, urmează a-și menține valabilitatea.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză:

Pe d-nii advocați Gh. M. Demetrescu și Jean Nienlescu în desvoltarea motivelor de casare și

Pe d-l advocat Romulus Popescu în combateri.

Deliberând, *

Având în vedere că din deciziunea adusă în recurs rezultă că recurenții Natalia și Lt.-colonel C. Georgescu, proprietarii imobilului din București, str. Sf. Ștefan No. 28, au cerut Trib. Ilfov, secția IV civ.-cor. evacuarea chirișului C. Bobeș din zisul imobil, pe ziua de 23 Aprilie 1920, în baza art. 5 din decretul-lege No. 4881/919, pe motiv că locuind cu chirie, au nevoie a ocupa personal imobilul; că această acțiune fiind admisă de Tribunal, prin sentința No. 316/920, intimatul a făcut apel la Curtea din București, care i l'a respins ca nefondat prin deciziunea No. 613/920;

Că, în urma promulgării noului decret-lege 1420 din 2 Aprilie 1920, pentru regularizarea raporturilor dintre proprietari și chiriși, intimatul C. Bobeș a făcut contestațiune la Curtea de fond, și întemeindu-se pe dispozițiile art. 1 din zisul decret, a pretins că și contractul său de închiriere este prelungit până la 23 Aprilie 1922 și în consecință a cerut suspendarea zisei decizii până la data de mai sus; că în susținerea contestației intimatul a pretins că numai la 23 Aprilie 1920 se naște pentru proprietari dreptul de a cere evacuarea pe baza decretului-lege No. 4881; că însă, la această dată decretul în chestiune fiind abrogat, recurenții nu se mai pot folosi de deciziunea obținută pe baza lui, care este inoperantă; că în al doilea rând a pretins, că proprietarii dobândind dreptul lor de proprietate posterior datei de 15 August 1916, nu intrunesc condițiunile cerute de noul decret-lege spre a putea pretinde evacuarea sa;

Având în vedere, că instanța de fond admitând contestațiunea intimatului prin deciziunea No. 258 din 6 Decembrie 1920 **), a suspendat executarea deciziei No. 613/920, până la 23 Aprilie 1922, motivând că deciziunea contestată nefăcând decât să valorifice anticipat un drept neajuns încă la scadență, dreptul recurenților de a evacua pe contestator, a fost subordonat condițiunei, ca să nu fie modificat sau suprimat până la 23 Aprilie 1922; ori, în speță, neîndeplinindu-se această condițiune, de oare ce dispozițiunile vechiului decret au fost abrogate, iar proprietarii nu îndeplinesc condițiunile cerute de decretul-lege No. 1420/920, intimatul, poate cere să se declare fără efect deciziunea de evacuare obținută contra sa; că, în contra deciziei s'a făcut recursul de față;

Având în vedere că prin cel dintâi mijloc de casare recurenții invoacă ex-sec de putere, violarea art. 1200 și 1201 cod. civil și 119 și 376 din proc. civilă, prin aceea că Curtea de fond sub motiv de interpretare, a subordonat executarea deciziei sale No. 613/920, unor condițiuni adiugate de dânsa, care nu erau prevăzute nici în dispozitivul, nici în considerentele hotărârii, și că a violat autoritatea lucrului judecat, oprind executarea unei decizii dată în materie contencioasă, care rezolvă în mod definitiv și necondiționat punctul litigios al rezilierii contractului și evacuării imobilului, pe data de 23 Aprilie 1920;

Considerând că deciziunea atacată în contestație No. 613 din 6 Decembrie 1920, fiind dată în ultimă in-

*) A se vedea tot în acest număr la pag. 399 și urm.

stanță și rămasă definitivă, înainte de apariția noului decret-lege pentru reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași No. 1420 din 2 Aprilie 1920, a dobândit autoritate de lucru judecat;

Considerând, că excepțiunea prematurității acțiunii pormită de intimați contra recurenților, constituind o apărare de fond a pricinii, iar nu o chestiune de ordine publică, ea nu mai putea fi propusă pe cale de contestațiune și nici pe aceea a recursului în casațiune din moment ce partea a epuizat căile de atac prevăzute de lege;

Că, prin urmare, fiind vorba de o hotărâre desăvârșită și irevocabilă, trecută în patrimoniul proprietarilor, anterior promulgării zisului decret, ea urma să-și producă toate efectele, cu privire la faptele constatate și drepturile recunoscute în baza decretului-lege No. 4881 din 1919, în vigoare la promulgarea ei;

Că, deși prin noul decret-lege mai sus menționat, legiuitorul în scop de a menține ordinea socială și a favoriza pe chiriași a luat oare cari măsuri de natură a înlătura chiar autoritatea lucrului judecat, totuși aceste dispozițiuni fiind excepționale, sunt de strictă interpretare și nu se pot aplica decât în cazurile strict limitate de art. 2 și 4 din decret;

Că, în speță, chirișul intimat C. Bobeș, neîntrând în nici unul din aceste cazuri excepționale, nu putea pretinde înlăturarea efectelor deciziei de evacuare obținută în contra sa, iar Curtea de fond nu era îndreptățită sub pretext de interpretare a înțelesului deciziei ce pronunțase în mod definitiv și fără nici o condițiune, să suspende evacuarea până la 23 Aprilie 1922;

Că, procedând astfel, Curtea a violat autoritatea lucrului judecat, a comis un vădit exces de putere și a călcat dispozițiunile din procedura civilă referitoare la efectele hotărârilor desăvârșite și irevocabile pronunțate de dânsa;

Că, deaceia, deciziunea atacată urmează a se anula și a se trimite afacerea la o altă Curte spre judecare, fără a mai discuta celelalte motive.

Aprecind și asupra cheltuielilor de judecată cerute de recurenți, pe care Curtea le fixează la suma de 300 lei.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

NOTĂ. — Inalta Curte, conformându-se jurisprudenței sale cu privire la interpretarea restrictivă a articolelor 2 și 4 din decretul-lege No. 1420/920, hotărăște prin decizia mai sus reprodușă, că o sentință definitivă de evacuare, dată sub imperiul decretului-lege No. 4881/919, își menține forța executorie și deci poate fi pusă în executare sub imperiul decretului-lege din 2 Aprilie 1920, deși acest din urmă act legislativ este de ordine publică și cuprinde dispozițiuni care, fiind deosebite de acele ale decretului Miculescu, n'ar fi autorizat în speță evacuarea chirișului.

Această chestiune de drept adusă în discuțiunea Inaltei Curți, fiind identică cu cea examinată și rezolvată prin decizia No. 485 din 27 Octombrie 1920, publicată în *Curierul Judiciar* No. 4 din 30 Ianuarie 1921, ne referim în totul la considerațiunile dezvoltate în nota care însoțește acea deciziune.

Este însă o altă chestiune, asupra căreia Inalta Curte nu s'a pronunțat prin decizia din 27 Octombrie 1920, deși fusese adusă în discuțiunea in-

stanței supreme și pe care a trebuit s'o aibă în vedere în decizia de față, de oarece pe temeiul ei instanța de fond pronunțase hotărârea casată prin decizia Inaltei Curți.

În adevăr, din constatările de fapt făcute de Inalta Curte, rezultă că instanța de fond, în urma contestației făcută de chiriaș la executarea sentinței de evacuare, a dispus suspendarea executării acestei sentințe, pe motiv că în momentul când s'a dat sentința de evacuare dreptul proprietarului de a evacua pe chiriaș nu era încă un drept născut și actual; că numai la 23 Aprilie 1920 proprietarul având dreptul de a procedea la evacuarea chirișului, acest drept nu mai putea fi exercitat, fiindcă decretul-lege No. 4881/919, care-l consfințea, se găsea la acea dată abrogat prin actualul decret-lege.

Inalta Curte stabilește că chestiunea prematurității cererii de evacuare, trebuie invocată de partea interesată cu ocaziunea discuțiunii fondului procesului, iar nu pe cale de contestațiune la executare, nici pe calea recursului de oare ce chiar o hotărâre nulă, din cauză că a călcat o lege de ordine publică, poate dobândi autoritate de lucru judecat, dacă parte uzând sau putând să uzeze de căile de atac relative la litigiul asupra fondului, n'a invocat atunci mijlocul de apărare bazat pe considerațiuni de ordine publică.

Din considerațiunile deciziei Inaltei Curți pare a rezulta că instanța care a judecat contestația a interpretat hotărârea de evacuare nu ca fiind pură și simplă, ci ca o hotărâre condițională, și anume supusă condițiunei ca dreptul proprietarului de a evacua pe chiriaș să existe în ziua de 23 Aprilie 1920 când urmează să ia naștere și să fie exercitat; că, în speță, această condițiune nu s'a îndeplinit de oarece la acea dată, dreptul de evacuare, fusese abrogat prin noul decret-lege.

Plecând de la această idee a caracterului condițional al hotărârei de evacuare, s'ar fi putut susține că autoritatea de lucru judecat rezultând din hotărâre, este și ea subordonată la realizarea condițiunei ca și hotărârea însăși; că prin urmare, din moment ce condițiunea nu s'a realizat, nu mai există nici hotărâre, nici lucru judecat; că neexistența titlului executoriu se poate invoca pe cale de contestație la executare.

Chestiunea pusă pe acest teren ni se pare delicată și credem că merita o analiză mai minuțioasă din partea Inaltei Curți. În adevăr, este generalmente admis în doctrină și jurisprudență că o hotărâre definitivă poate să aibă un caracter condițional; că dacă o asemenea hotărâre are autoritate de lucru judecat, nu'i mai puțin adevărat că această autoritate are și dânsa un caracter condițional, fiind subordonată la realizarea condițiunei ca și hotărârea pe care să întemeieze; mai mult de cât atât, se admite că condițiunea poate să fie nu numai expresă dar chiar și tacită.

În acest sens *Larombière*, *Théorie et pratique des obligations*, t. 7, art. 1351, No. 22 și urm.; *Griolet*, *De l'autorité de la chose jugée*, p. 175; *Lacoste*, *De la chose jugée*, pag. 35, No. 86 și urm.; decizia casației franceze din 28 Noembrie 1888 în *Sirey*, 89, 1, 369 și nota *Meymal*.

Prin o decizie cu totul recentă din 10 Mai 1921, reproducă tot în acest număr*), *Înalta Curte* menținându-și modul de a vedea, îl întemeiază pe deoparte pe considerațiunea că decretul lege No. 1420 din 1920, n'are în principiu efect retroactiv, ceea ce este exact, și pe de alta, pe argumentul că o hotărâre definitivă de evacuare a termenul de 23 Aprilie 1920, nu poate fi considerată ca subordonată condițiunii tacite a existenței decretului sub imperiul căreia a fost dată, la termenul de evacuare, de oare ce o asemenea condițiune nu rezultă nici din textul art. 5 al decretului lege No. 4881 din 1919, nici din vre-un principiu de drept; această din urmă considerațiune e susceptibilă de discuțiune fiindcă este în legătură cu acțiunea existenței hotărârilor condiționale și am arătat mai sus care este starea doctrinei și jurisprudenței asupra acestei chestiuni.

ALEX. CERBAN

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 10 Mai 1921

Președenția d. OSCAR N. NICOLESCU, Prim-Președ.

C. Botezat cu Dr. Mezincescu

Decizia civilă No. 98

Inchiriere. — Decretul-lege No. 1420/920. — Contestațiunile cari trebuiesc introduse în termen de zece zile. — Aplicațiune de strictă interpretare a dispozițiilor prevăzute de art. 4 în această privință.

Inchirieri. — Sentințe de evacuare obținute sub imperiul decretului-lege No. 4881/919. — Autoritatea de lucru judecat a lor nu a fost înlăturată decât în anume cazuri. — Decretele-lege No. 4881/919 și 1420/920.

1. Dispozițiunea excepțională din art. 4 al decretului-lege No. 1420/920, privitoare la contestațiunile ce trebuiesc introduse în termen de zece zile, nu poate fi aplicată de cât strict la cazurile anume prevăzute de acest text de lege și deci numai pentru anularea declarațiilor de renunțare la contract, sau clauzelor de reziliere facultativă, prevăzută în contractele de închiriere.

În celelalte cazuri de contestație, bazate pe alte motive, cum de exemplu cel din speță, pentru că autoritatea de lucru judecat n'ar fi operat, se aplică principiile din dreptul comun, după care contestațiunile se pot introduce în tot timpul cât pînă executarea, pînă la încheierea ultimului act de executare.

2. O hotărâre definitivă pentru evacuarea chirieșului la termenul de 23 Aprilie 1920, pronunțată sub imperiul decretului-lege No. 4881/919, este investită cu puterea de lucru judecat și deci irevocabilă, ea nefiind subordonată condițiunii tacite a existenței acestui decret-lege la termenul arătat; prin urmare, dacă autoritatea de lucru judecat a unei asemenea hotărâri nu a fost înlăturată prin dispozițiunile decretului-lege No. 1420/920, cari sunt excepțiuni strict limitate, — ea urmează a-și produce în întregime efectul.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier M. Balș;

Pe d-nii avocați Gh. M. Dumitrescu și I. N. Niculescu în desvoltarea motivelor de casare și

Pe d-l avocat Matei Cantacuzino în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului 1 și II de casare;

«1. Greșită interpretare și violarea art. 2 și 4 din decretul lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920.

«C. Botezat, devenind proprietarul imobilului din Iași, str. Lăteșcu No. 3, și având în acel imobil de chirieș pe Dr. D. Mezincescu, care locuia în baza unui contract prelungit de legile excepționale ale chirieșilor, în baza decretului lege No. 4881/919 (Miclescu), care prin art. 5, dă drept proprietarilor de a se muta în imobilele lor, pe ziua de 23 Aprilie 1920, își somează chirieșul și în urmă îl cheamă în judecată pentru a fi obligat să evacueze acest imobil;

«Îndeplinind toate formalitățile, obține sentința Trib. Iași, S. III No. 14/920, rămasă definitivă, prin care chirieșul Dr. D. Mezincescu este obligat a evacua imobilul din str. Lăteșcu No. 3, pe ziua de 23 Aprilie 1920;

«D-a începe executarea sentinței, făcându-i somație legală și chirieșul Dr. D. Mezincescu, pe baza noului decret lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, face contestație, în termen de 10 zile dela pronunțare, cerând a fi lăsat mai departe în imobil, deoarece sentința de evacuare obținută contra sa, ar fi fără efect;

«Până la tranșarea acestei contestațiuni, se suspendă executarea, și în Octombrie 1920, contestația D-ului D. Mezincescu este respinsă ca nesuficient timbrată;

«Ne mai având niciun impediment, la 18 Octombrie 1920, C. Botezat execută sentința Trib. Iași S. III-a No. 14/920 și evacuează pe zisul chirieș din imobil;

«Dr. D. Mezincescu face o nouă contestațiune, pretinzând că sentința Trib. Iași, S. III No. 14/920 este anulată de decretul lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, contestație care se admite de Tribunal, conform deciziei Curții de apel Iași Secția II a din 1 Ianuarie 1921, pe care o atacăm astăzi cu recurs;

«Am susținut înaintea Curții de apel că această contestație a doua a dlui Dr. D. Mezincescu este tardivă, de oarece decretul lege din 2 Aprilie 1920, atacând autoritatea lucrului judecat în unele cazuri a prevăzut și un termen fatal înăuntrul căruia partea interesată trebuia să facă contestația;

«Art. 4 din alin. ultim prevede că «contestațiile se vor îndrepta sub pedeapsă de cadere în termen de 10 zile dela publicarea decretului lege etc.»;

«Curtea de apel, întemeindu-se totuși pe acest decret lege nesocotește acest articol, dându-i o interpretare greșită, căci din întreaga economie a legii rezultă în mod evident că legiuitorul dându-și seama de importanța inovației pe care o introduce, atingând în unele cazuri autoritatea lucrului judecat, a avut grija permanentă de a prevedea în toate împrejurările în care atinge această autoritate și termene fatale înăuntrul cărora nu mai partea poate uza de acest drept;

«Minoritatea Curții diferind de părerea majorității, constată că chirieșul se găsește în drepturile prevăzute de art. 4, dar susține că această contestație ar trebui să fie făcută de proprietarul C. Botezat, fără a motiva pentru ce această sarcină îi incumbă lui Botezat. Este de principiu, că contestațiile sunt făcute pentru dărămarea hotărârilor existente și este în contra ori căror logice juridice a se impune părți câștigătoare, într-un proces deplin tranșat, o nouă acțiune pentru întărirea unui drept câștigat deja pentru el. Cine are interes acela trebuie să reclame. În cazul de față interesul era al chirieșului de a se pune la adăpostul celui al articol 4 și a anula sentința definitivă câștigată de Botezat; deci d-a trebuia să facă contestație;

«Pe baza acestor considerente, deci Curtea de apel, numai prin greșită interpretare, prin violarea art. 4 sus citat și nemotivată respinge incidentul de tardivitate;

II. Greșită interpretare, violarea art. 403 al 3 pr. civ., și eroare grosieră de fapt;

«Dr. D. Mezincescu introduce contestația admisă prin decizia Curții două zile după ce lucrările de evacuarea d-sale fusesse înaintate Tribunalului, și după ce judecătorul care

*) Vezi pag. 395 urm.

ținea locul Președintelui secției pusese rezoluția la arhivă, constatând deci că ultimul act de procedură în această executare fusese săvârșit;

«Din combinarea art. 403 al. III, 568, 587, 463, și 449 pr. civ. rezultă, am susținut noi, că în executările mobiliare, în care intră și executările contra chirișilor, — nu este nevoie de o încheiere a Tribunalului, căci executarea se termină și numai poate fi discutată prin operațiunea făcută de însuși Portărelul, care execută, sau prin hotărârea instanței judecătorești, cum este cazul la poprii;

«Am susținut mai departe că chiar în ipoteza unei interpretări contrarii art. 403 al. 3 cerând o încheiere a Tribunalului, încă aceasta încheiere s'a produs prin rezoluțiunea «la arhivă» pusă de President, pe raportul Portărelului, care constată săvârșirea executărei.

«Alin. III de sub art. 403 este pus nu pentru a prevedea o formalitate cerută de lege, ci pentru a fixa un termen până când se pot face contestațiile. A cere ca această cerință a legii să fie interpretată printr-o încheiere a tribunalului, este a nesocoti spiritul ei, care a avut în vedere de a fixa o limită a dreptului de contestație și a cere o condițiune nelo-gică și superfluă.

«Argumentul pe care se întemeiază Curtea de Apel, tras din art. 597 și 602 pr. civ., este greșit, căci legiuitorul prin acele articole se referă la evacuări și predări de imobile în execuțiuni imobiliare; ori dreptul proprietarului contra chirișului rezultând din contractul de locație este generalmente tranșat ca un drept mobilier;

«De aceea credem că Curtea de Apel a interpretat greșit sensul art. 403 al. III și a comis o eroare grosieră de fapt»;

Având în vedere că Curtea de apel din Iași secțiunea II, prin deciziunea supusă recursului, a respins incidentul ridicat de intimatul C. Botezatu, de tardivitatea contestației făcute de Dr. D. Mezincescu la executarea sentinței No. 14/920 a Trib Iași, secția III;

Că pentru a da această soluțiune, Curtea motivează că art. 4 ultim alin. din decretul-lege No. 1420/920, prevede un termen de zece zile de la publicarea lui, însă numai pentru introducerea contestațiilor la care ar da loc aplicarea acestui articol, adică pentru cazul în care s'ar urmări înlăturarea unei declarațiuni scrise de renunțare, sau a clauzelor de reziliere facultative prevăzute în contractele de închiriere;

Că dispozițiunea excepțională din art. 4 care creiază decăderi de drepturi, nu poate fi întinsă prin analogie, și în orice alte cazuri urmează a fi aplicate dispozițiunile procedurii comune, după care contestațiunile se pot introduce în tot timpul cât ține executarea; că, după art. 403, c. pr. civ., cel din urmă act de execu-tare este încheierea pe care Tribunalul, va trebui să o facă constatând săvârșirea executărei; că, în speță o asemenea încheiere, care să închidă dreptul de contestațiune, nu s'a făcut, fiind constatată că la primirea actelor de executare, judecătorul supleant, singur, a pus rezoluțiunea «la arhivă», ceea ce nu poate suplini lucrarea Tribunalului; că din combinarea art. 403 pr. civ., cu art. 597 urm. și 602 pr. civ., rezultă că o încheiere care să închidă dreptul de contestațiune, era absolut necesară, și în lipsa acestei formalități, contestațiunea introdusă de Dr. D. Mezincescu nu este tardivă;

Considerând că judecând astfel, Curtea de apel nu a comis nici o violare a art. 2 și 4 din decretul-lege No. 1420/920, nici a art. 403 c. pr. civ. ci a făcut o justă aplicare a lor;

Că așa fiind, primele motive de casare sunt nefondate;

Asupra motivelor de casare 3, 4 și 5:

III.—Violarea art. 1200, 1201 și 1202 c. civ.—Violarea art. 119 și 376 din pr. civ.—Violarea art. 19 din Constituție.—Greșită interpretare și exces de putere.

«Am susținut înaintea Curții că pe calea unei contestațiuni nu se poate pune în discuție temeinicia însuși a dreptului care a fost deja tranșat printr-o hotărâre definitivă.

În speță prin sentința Trib. Iași No. 14/920 se hotărâse evacuarea chirișului Dr. D. Mezincescu și deci D sa nu putea pe calea unei contestațiuni să atace temeinicile de drept și de fapt care făcuse pe judecător să pronunțe sentința. Curtea prin greșită interpretare susținând că decretul lege No. 4881/919, în virtutea căruia am obținut sentința Trib. Iași No. 14/920 fiind abrogat prin decretul lege No. 1420/920, prin consecința a căzut și puterea sentinței definitive obținută pe baza primului decret lege,—comite un vădit exces de putere, căci este de principiu că ceea ce s'a hotărât în puterea unei legi să rămână stabil, chiar când aceea lege ar fi abrogată, de oarece puterea legiuitoare nu poate să invalideze domeniul puterii judecătorești, supunând sentințele unei condițiuni tacite, anume a existenței legii care a motivat sentința, în momentul când aceea sentință se execută, Curtea comite un exces de putere, violează art. 376 și 119 din pr. civ., adăugă singură o condițiune nouă și dă o greșită interpretare art. 1200 și 1201 c. c., deoarece autoritatea lucrului judecat a fost introdusă de legiuitor ca interesând în cel mai înalt grad ordinea publică și pentru evitarea tot-mai a repunerii din nou în discuție a litigiului tranșat odată;

«IV.—Exces de putere și greșită interpretare a art. 4 al. 2 din decretul lege No. 1420/920;

«Este constant că sentința prin care s'a ordonat evacuarea a rămas definitivă fără apelare, și înainte de apariția decretului lege No. 1420/920 a dobândit autoritatea lucrului judecat. Așa fiind și intru căl chirișul nu se afla în vre-unul din cazurile excepționale și limitative arătate de lege, instanța de fond nu putea înlătura efectele autorității lucrului judecat;

«V.—Exces de putere și nemotivare.

«Am susținut ca al treilea motiv de apel, că decretul lege No. 1420 n'are putere retroactivă și deci nu poate atinge drepturi câștigate prin sentință definitivă, câștigate în puterea și sub imperiul unei legi vechi;

«Asupra acestui punct Curtea de Apel omite să se pronunțe după cum omite să se pronunțe și asupra apărării mele de fond (motivul al IV de apel), când susțineam că art. 1 din decretul lege No. 1420 din 1920, prelungește de drept contractele care expiră nu poate fi folositor lui Dr. D. Mezincescu pentru a l'opune contra unei sentințe de evacuare, sentință deci care este creatoare și de alte drepturi prevăzând mai mult de cât simpla constatare a expirării sau rezilierei unui contract»;

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată în fapt: că, Constantin Botezatu, cumpărând imobilul din Iași, strada Lăfescu No. 3, ocupat de Dr. D. Mezincescu ca locatar, face cunoscut acestuia prin Corpul de portărei, că a devenit proprietar și-l invită să evacueze imobilul, spre a se muta dânsul, la 26 Octombrie 1919; că la 20 Noembrie 1919, apare decretul-lege No. 4881, care prelungea contractele de închiriere până la 23 Aprilie 1921, dar care permitea proprietarilor ce locuiau ei însăși imobile luate cu chirie să poată sili pe locatar ca la 23 Aprilie 1920 să evacueze imobilul. Intemeiat pe această dispozițiune, proprietarul notifică din nou chirișului său că voește a se muta în proprietatea sa, și-l somează a-i preda imobilul la 23 Aprilie 1920, somațiune care rămânând și de data aceasta fără răspuns, proprietarul C. Botezatu, face acțiune de evacuare chirișului său la 23 Decembrie 1919, acțiune care a fost admisă prin sentința tribunalului Iași, secția III, No. 14 din 29 Ianuarie 1920, rămasă definitivă prin neapelare; că C. Botezatu investeste hotărârea cu formula executorie, și este trimisă de tribunalul portăreilor spre executare la 12 Martie 1920; că la 9 Aprilie 1920, Dr. Mezincescu face contestațiune contra acestei executări, contestațiune care este anulată ca nefind suficient timbrată, de Curtea de apel Iași, secția I, prin deciziunea din 29 Septembrie 1920; că apoi, proprietarul C. Botezatu, continuând cu executarea hotărârei tribunalului Iași No. 14/920, evacuează pe locatarul său din imobil la 18 Octombrie 1920, după cum rezultă din procesul-verbal în chestie,

dresat de portărele tribunalului Iași; că în contra acestei executări și evacuări, locatarul Dr. Mezincescu face contestație la 21 Octombrie 1920; că această contestație este admisă de tribunalul Iași, secția III, cu decizia No. 251 din 25 Octombrie 1920 care, constatând că sentința tribunalului Iași cu No. 14/920 este fără efect, anulează urmărirea făcută și ordonând repunerea chiriei lui Dr. Mezincescu în imobilul evacuat din Iași, strădă Lătescu No. 3; că în contra acestei hotărâri, proprietarul C. Botezatu, face apel, iar Curtea de Iași respinge apelul, confirmă hotărârea de mai sus a tribunalului prin deciziunea No. 1. din 1 Ianuarie 1921; că în contra acestei decizii C. Botezatu face recursul de față;

Având în vedere că intimatul Dr. Mezincescu își întemeiază contestația pe decretul-lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, și susține că Const. Botezatu nu avea dreptul de a executa sentința No. 14/920 a tribunalului Iași, secția III, față cu art. 1 și urm. din zisul decret-lege, și că această sentință obținută pe baza decretului-lege cu No. 4881/919 este nulă, întru cât acest decret-lege a fost abrogat prin acela cu No. 1420 din 2 Aprilie 1920;

Având în vedere că Curtea de apel din Iași pentru a respinge apelul făcut de C. Botezatu și a menține hotărârea tribunalului, care admitea contestația introdusă de Dr. Mezincescu, motivează, că dacă art. 5, din decretul-lege No. 4881 a recunoscut proprietarului, în condițiile ce prevede dreptul de a se muta în imobilul său și de a evacua pe chiriași la data de 23 Aprilie 1920, acest drept, însă era condiționat de existența decretului la această dată; înainte de 23 Aprilie 1920, intervine decretul-lege No. 1420 din 2 Aprilie, care a suprimat dreptul acordat proprietarului prin art. 5 din vechiul decret iar, pe de altă parte, a abrogat prin art. 40 ult. alin. toate dispozițiile anterioare contrarii; că întru cât vechiul decret nu intrase în vigoare la data de mai sus, el este considerat că nu a existat cu privire la art. 5, iar abrogarea lui are de efect să înlăture ori ce consecințe juridice întemeiate pe dispozițiile sale; că întru cât sentința No. 14/920, a cărui executare se contestă, a fost condiționată de existența la data de 23 Aprilie 1920 a decretului lege abrogat în modul arătat, și întru cât această condițiune nu s'a îndeplinit, această sentință a căzut și nu-și mai poate produce efectele sale, și deci contestația este întemeiată;

Considerând că sentința de evacuare a chiriei lui Dr. Mezincescu cu No. 14/920, a tribunalului Iași, secția III, a cărei executare se contestă a rămas definitivă, și a fost deja adusă la îndeplinire, realizându-se astfel dreptul recunoscut proprietarului C. Botezatu, pe temeiul art. 5, din decretul-lege No. 4881/919, sub imperiul căruia a fost dată;

Considerând că hotărârile pronunțate în ultim resort are putere de lucru judecat, adică sunt considerate ca fiind expresiunea adevărului, prezumțiune bazată pe motive de ordine publică și de interes social, și sunt irevocabile, ele ne mai putând fi modificate ulterior nici de una din părțile litigante, nici de judecători și nici de vre o lege fără efect retroactiv;

Că de aci rezultă că hotărârile definitive, chiar când au fost pronunțate în contra legii, sau fără competență, sau când nu s'au observat formele legale, sau când s'au schimbat posterior regulile de drept pe temeiul cărora fusese date, au totuși putere de lucru judecat, căci necesitatea socială comandă de a se pune capăt contestațiilor și incertitudinii asupra proprietății sau asupra creanțelor și datorilor particularilor;

Considerând că este necontestat că o lege intră în vigoare din momentul publicării ei în Monitorul Oficial;

că, însă, legiuitorul poate ordona printr'o dispozițiune formală, expresă, că ea nu va deveni imediat obligatorie în virtutea publicării, ci ulterior, la o dată determinată;

Considerând că decretul-lege No. 4881, publicat în Monitorul Oficial la 20 Noembrie 1919, nu conține nici o dispozițiune excepțională la principiul general de mai sus; că din termenii art. 5, care recunoaște proprietarului, aflat în condițiunile ce prevede, dreptul de a se muta în imobilul său și de a evacua pe chiriași la data de 23 Aprilie 1920, nu se poate deduce că puterea de la care emană zisul decret lege, a înțeles ea el să nu devină imediat obligatoriu, ci mai târziu la data de 23 Aprilie 1920; că, din contra, din dispozițiile acestui art. 5 și din scopul urmărit de legiuitor, rezultă că dreptul proprietarului de a cere evacuarea chiriei, putea fi exercitat de îndată după publicarea decretului-lege, numai executarea acestui drept, consfințit printr'o hotărâre judecătorească nu putea să aibă loc de cât la data de 23 Aprilie 1921, aceasta în vedere de a concilia, pe cât posibil, interesele proprietarilor și chiriașilor;

Că dar, o hotărâre definitivă de evacuarea chiriei lui la termenul de 23 Aprilie 1920, pronunțată sub imperiul decretului-lege cu No. 4881/919, anterior publicării noului decret-lege No. 1420/920, azi în vigoare, este investită cu puterea de lucru judecat și este irevocabilă, ea nefiind subordonată condițiunei tacite a existenței decretului lege la sus zisul termen, întru cât o asemenea subordonare și condițiune nu rezultă nici din textul art. 5 al decretului-lege No. 4881/919 nici din vre un principiu de drept; iar, pe de altă parte, împrejurarea că decretul-lege No. 1420/920 a abrogat pe acel cu No. 4881/919 ce intrase în vigoare, nu poate avea nici o influență asupra hotărârilor definitive date sub imperiul decretului-lege No. 4881/919, întru cât decretul-lege No. 1420/920 nu are, în principiu, efect retroactiv; că astfel fiind ea trebuie să și producă toate efectele ei juridice;

Considerând că dacă, noul decret-lege, în scop de a menține ordinea socială și a favoriza pe chiriași, a luat cu totul prin excepțiune oare cari măsuri de natură a înlătura chiar autoritatea lucrului judecat a hotărâreilor încă neexecutate, în anume cazuri precizate, totuși aceste dispozițiuni fiind cu desăvârșire excepționale, sânt de strictă interpretare și nu se pot aplica de cât în cazurile strict limitate;

Considerând, în speță, că chiriea intimat Dr. Mezincescu, neintrând în nici unul din aceste cazuri excepționale, nu poate pretinde înlăturarea efectelor hotărârei definitive și irevocabile de evacuare, obținută contra sa de proprietarul recurent Const. Botezatu; iar Curtea de fond nu era îndreptățită să considere această hotărâre ca neavând nici un efect juridic, pe motiv că fiind condiționată de existența la 23 Aprilie 1920 a decretului abrogat No. 4881/919, această condițiune nu s'a îndeplinit;

Că procedând astfel, Curtea a violat autoritatea lucrului judecat, a comis un vădit exces de putere și a călcat dispozițiunile din procedura civilă referitoare la efectele hotărârilor desăvârșite și irevocabile;

Că de aceea deciziunea atacată urmează a se cassa și a se trimite afacerea la o altă Curte spre a fi din nou judecată;

Având în vedere și cererea de cheltuieli de judecată pe care Curtea le fixează la suma de 600 lei;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Mai multe cărți de drept române și franceze, legate, de ocazie, de vânzare. Lista cărților se poate consulta la Curierul Judiciar, Rahovei 5.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA IV

Audiența dela 30 Iunie 1920

Președenția d-lui N. BĂDESCU-ROȘIORI, Președinte

D. I. Russo cu D. O. Soare

Deciziunea civilă No. 150

Decretul-lege No. 1420/1920.—Contestație.—Principiul retroactivității.—Expres.—Tacit.—Dacă decretul-lege din 2 Aprilie are efect retroactiv? Anticonstituționalitate.—Intenția legiuitorului.—Starea de necesitate.—Prelungire de drept a contractelor a căror chirie a fost plătită până la 23 Aprilie 1920.—Hotărâre definitivă, dar neexecutată din cauza uzurii chirieiului de către legale de atac.—Dacă și în acest caz chirieiul poate beneficia de prelungirea contractului? Art. 2 din decretul-lege No. 1420/1920.

1. Art. 1 c. civ. și 2 c. pen. consacră principiul neretroactivității legilor care își are aplicațiunea ori de câteori legiuitorul nu și-a manifestat intențiunea contrară.

Puterea retroactivă a unei legi poate să rezulte din termenii expresi ai legii, dar și tacit din economia și spiritul legii.

Neretroactivitatea legilor nu este de ordin constituțional și atunci când interesul general o reclamă legiuitorul poate desființa efectele unei legi anterioare lovind printr-o fărmurire exercițiul unui drept câștigat.

Dispozițiunile decretului-lege No. 1420 din 2 Apr. 1920, care are caracterul unei legi ordinare, tocmai din cauza interesului general au un efect retroactiv, dispunând prin art. 2, că se prelungesc de drept contractele de închiriere, când chirieiul a plătit chiria datorată până la 23 Aprilie 1920 chiar în cazul când s'a obținut contra lui o hotărâre definitivă de evacuare, cum este în speță, dar care n'a fost executată.

2. Legea nu face nici o distincție dacă neexecutarea hotărârei se datorește voinței proprietarului, sau măsurilor legale puse la dispoziția chirieiului.

Curtea,

Având în vedere contestația făcută de d. I. Russo la 17 Mai 1920 prin care cere a se declara desființată deciziunea civilă No. 22/920 a acesei Curți, conform decretului lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920 și fără putere executorie, nulă întreaga executarea;

Având în vedere concluziunile puse de părți în instanță și înscris, cum și actele din dosar la care s'a referit;

Având în vedere că contestatorul D. I. Russo susține că decretul lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, lege de ocrotire pentru chiriei, dispune ca atunci când contractul de închiriere s'a reziliat chiar prin hotărârea definitivă neexecutată pentru neplata la timp a chiriei, cum este în speță, să fie primit chirieiul a rămâne să locuiască în imobilul închiriat, cu condițiune ca să fi plătit chiria completă cu toate sporurile până la 20 Aprilie 1920;

Că folosindu-se de acest decret lege ca unul care a achitat chiria toată, înainte de 20 Aprilie 1920, prin ofertă reală făcută proprietarului, ceea ce nu se contestă de partea adversă, cere ca deciziunea acestei Curți prin care se reziliază contractul să se declare fără efect executoriu și astfel să poată rămâne în imobil pe timpul cât îl acordă legea, bine înțeles făcând și în viitor față tuturor obligațiilor sale;

Având în vedere că intimatul D-tru Oprea Soare prin apărătorul său, fără a contesta plata chiriei în

modul cum s'a făcut, se opune la cererea contestatorului și cere respingerea ei pentru motivul că: a). Dispozițiunile art. 2 din decretul lege din 2 Aprilie 1920, presupune că hotărârile nu au fost executate din voința proprietarului, că în speță executarea a fost împiedicată prin cererea de suspendare a executării făcute de chiriei pe baza recursului ce dăduse la Curtea de Casație; b). Că aceste dispozițiuni nu trebuie aplicate căci desființând hotărârea judecătorească rămasă definitivă, violează principiile constituționale, întrucât așezământul nostru constituțional are la bază cele trei puteri ale statului, care 'și exercită fiecare atribuțiunile în marginile competenței fixate de Constituțiune. Fiecare 'și are rolul destinat. Nici una din ele nu poate să calce în sfera de acțiune rezervată celorlalte;

Că ceea ce s'a făcut este desființarea unei hotărâri judecătorești rămasă definitivă. Astfel că contestația trebuie a fi respinsă;

Având în vedere că în art. 1 din Codul Civil și art. 2 din Codul Penal, se consacră principiul neretroactivității legilor, care 'și are aplicațiunea ori de câte ori legiuitorul nu și-a manifestat intențiunea contrarie;

Că pentru a se da unei legi de interes general puterea retroactivă, nu este nevoie a se formula în termeni expresi voința legiuitorului, ea poate rezulta și din economia sau spiritul legii;

Având în vedere că este de principiu constant ca neretroactivitatea legilor nu este de ordin constituțional și dar atunci când retroactivitatea unei legi este imperios cerută de interesul general, legiuitorul poate desființa efectele unei legi anterioare, lovind prin o fărmurire exercițiul unui drept câștigat, căci odată văzut că răul general este mai mare de cât cel individual, în cazul când nu s'ar lua măsuri cerute de împrejurări care să asigure înlăturarea lui, se poate da unei legi ordinare puterea retroactivă fără ca prin aceasta să-i imprime caracterul de anticonstituționalitate;

Având în vedere că dacă legiuitorului unei legi ordinare îi este îngăduit în anumite împrejurări a lua dispoziții a căror aplicațiune să aibe efect și în trecut, fără ca prin aceasta să se aducă stîrbire marelui principiu al separațiunii puterilor în stat, nu rămâne de cercetat de cât dacă dispozițiunile din art. 2 din decretul lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920 au caracterul retroactivității, în care caz 'și are aplicațiunea, iar destinațiunea dacă instanțele judecătorești au sau nu căderea de a examina constituționalitatea unei legi și de a nu o aplica, rămâne în afară de orice discuțiune;

Având în vedere că dispozițiunile din decretul lege din 2 Aprilie a. c. au caracterul de lege ordinară și vremelnică până la ratificarea ei de Corpurile Legiuitoare;

Că interpretat după economia și spiritul lor, nu fac de cât să reglementeze niște raporturi dintre proprietari și chiriei și din cauza împrejurărilor timpului, în interes obște, declarându-se de ordine publică, s'a imprimat aplicațiunii lor efect retroactiv;

Că ceia ce a căluzit pe legiuitor a lua unele măsuri care să atingă și legea părților din convențiunile lor și hotărârilor judecătorești definitive, neexecutate, pe această cale a decretului lege, singura deschisă când Corpurile legiuitoare nu-și aveau ființă, a fost garantarea ordinii publice prin înlăturarea unei turburări de natură generală, care ar fi luat naștere din o neînțelegere dorință de urcarea chirii, față de lipsa de locuințe, era din îngrădirea exercițiului unor drepturi ale proprietarilor și ocrotirea chirieiilor. Stănenții din nevoea vremii de a face la timp plata chiriei, prin acordarea unui termen, ca orice termen de grație pentru a-și îndeplini întreaga obligațiune de plata chiriei, înainte de 20 Aprilie 1920, asigurându-se astfel posibilitatea unei locuințe;

Că, dar, din scopul urmărit de legiuitor de a menține vremelnice o stare de fapt și a înlătura o perturbare în țară care amenința ordinea publică, rezultă că aceste dispozițiuni, cu putere de lege, au un interes de ordin general și efect retroactiv;

Având în vedere că în art. 2 din decretul-lege când se vorbește de hotărâri definitive, neexecutate, nu se face nici o deosebire între acelea a căror neexecutare se datorește voinței proprietarului și cele cari au rămas neexecutate prin măsurile legale puse la dispozițiunea chiriașului, așa că distincțiunea făcută de intimat nu este întemeiată;

Având în vedere că astfel fiind privită chestiunea obiecțiunile ridicate de intimatul Dumitru Oprea Soare pentru respingerea contestațiunii lui D. I. Russo, nu au a fi permise;

Având în vedere că contestatorul întemeindu-se pe actele din dosar arată că și-a îndeplinit obligația de plata chiriei înainte de 20 Aprilie a. c. și intimatul Dumitru Oprea Soare nefăcând nici o obiecțiune, plata este bine și complet făcută, iar contestatorul intră în prevederile art. 2 din decretul-lege din 2 Aprilie a. c. și se poate folosi de beneficiul acestui decret-lege întru cât îngăduiala făcută tuturor chiriașilor cari au fost în întârziere cu plata chiriei să o plătească cu toate sporurile cerute până la 20 Aprilie a. c. i-a dat posibilitatea să-și îndeplinească în totul obligația sa de plată, față de proprietar;

Că astfel fiind contestația făcută de D. I. Russo, este întemeiată și cătu a se admite declarându-se fără efect deciziunea civilă No. 22/920, prin care se reziliază contractul de închiriere și se ordonă evacuarea imobilului închiriat.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier I. Dimancea, Curtea admite contestația etc.

N. Bădescu-Roșiori ; I. Dimancea, S. Gogălniceanu

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA I

Audiența dela 28 Martie 1921

Președinția d-lui PETRE HAGIOPOL, Prim-Președinte

C. Bobeș cu Natalia și Colonel C. Georgescu

Decizia civilă No. 63

Hotărâre definitivă pronunțată de Curtea de Apel București care ordonă evacuarea chiriașului spre a se muta proprietarul, pe baza decretului-lege No. 4881/919. — Contestație din partea chiriașului care cere suspendarea executărilor până la Aprilie 1922, pe baza noului decret No. 1420/920. — Admiterea ei. — Recurs în Casație făcut de proprietar și motivat pe violarea autorității lucrului judecat. — Admiterea lui. — Casare și trimiterea afacerii în judecata Curții de Apel Galați. — Punerea în executare de către proprietar a deciziei de fond. — Contestație și cerere de suspendare din nou făcută de chiriaș bazată pe aceleași motive. — Unde trebuie adresată, la Curtea de Apel București care a pus titlul executor, sau la Curtea din Galați sesizată cu judecarea contestației în urma casării? — Art. 400 și 401 pr. civilă.

Conform art. 401 pr. civ. instanța competentă a se pronunța asupra suspendării executărilor unei hotărâri este aceea investită cu judecarea contestațiunii.

Prin urmare, cea de a doua contestațiune și cerere de suspendare ce a fost făcută de către chiriaș, cu ocazia punerii în executare a deciziei de fond ce proprietarul obținuse pentru evacuarea sa, — după ce se anulasă prin efectul casării deciziunea care se pronunțase de Curtea din București și prin care se suspenda executarea până la Aprilie 1922, pe baza decretului-lege No. 1420/920, care a prelungit contractele de închiriere până la acea dată, având același obiect și aceleași motive „suspendarea executărilor până la judecarea în fond a contestației”, iar nu veri-un motiv de vișiu de formă care să atragă nulitatea titlului executor pus de Curtea de Apel București,

care nici nu s'a cerut, urmează a se judeca de Curtea de Apel Galați, care a fost investită prin deciziunea de casare, iar nu de Curtea de Apel București, care prin efectul acelei casări a rămas complet desesizată.

Curtea,

Asupra contestației făcută de domnul Constantin Bobeș, prin petiția înregistrată la No. 2852/921, prin care cere suspendarea executărilor deciziei acestei Curți cu No. 63/920 până la rezolvarea procesului pendinte înaintea Curții de apel din Galați;

Având în vedere concluziunile părților și actele din dosar;

Având în vedere că d-na Natalia C. Georgescu și Lt.-colonel C. Georgescu a ridicat incidentul că rău s'a îndreptat această contestație înaintea acestei Curți și cere respingerea ei ca atare;

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: Prin decizia acestei Curți cu No. 63 din 31 Martie 1920 s'a confirmat sentința tribunalului Ilfov s. IV-a cu No. 126 din 11 Martie 1920, prin care d-na Natalia C. Georgescu și soțul său Lt.-colonel C. Georgescu au obținut în baza art. 5 din decretul-lege No. 4881 din 25 Noiembrie 1919, evacuarea imobilului situat în str. Sf. Ștefan No. 28, de către chiriașul d-l C. Bobeș, pe ziua de 23 Aprilie 1920;

După pronunțarea acestei decizii survenind decretul-lege No. 1420 din 1 Aprilie 1920, d-l C. Bobeș chiriașul face contestație înaintea acestei Curți, cerând ca evacuarea să fie suspendată până la 23 Aprilie 1922, întemeindu-se pe dispozițiunea din acest decret-lege care prelungește contractele de închiriere, chiar și atunci când s'a obținut o sentință definitivă de evacuare, însă neexecută;

Curtea prin decizia No. 258 din 6 Decembrie 1920 admite această contestație și ordonă suspendarea executărilor până la 23 Aprilie 1922. Făcându-se recurs înalta Curte de Casație a casat decizia No. 258 și a trimis afacerea înaintea Curții de Apel din Galați ca să fie din nou judecată;

Având în vedere că pentru rezolvarea incidentului este necesar a se vedea care este natura cererii făcute de d-l C. Bobeș la 6 Aprilie 1920, și care este trimiterea de înalta Curte de Casație să fie din nou judecată de Curtea de Apel din Galați, și care este obiectul contestației ce se judecă astăzi;

Având în vedere că obiectul contestației ce se judecă astăzi este suspendarea executărilor deciziei No. 63, până la definitivă rezolvare a procesului de fond, adică până când Curtea de Apel din Galați se va pronunța asupra contestației supusă în cererea trimiterei judecății ei. Că acesta fiind obiectul contestațiunii, chestiunea de a se ști unde trebuie îndreptată această cerere, este rezolvată de art. 401 pr. civilă, după care instanța investită cu judecarea se pronunță și asupra suspendării executărilor;

Având în vedere că nu se poate tăgădui că dacă contestația de astăzi ar fi avut de obiect anularea formulei executorii pusă pe decizia No. 63, ea ar fi fost bine îndreptată la această Curte, rămânând ca în fond să se vadă pe ce text de lege, pe ce temelie juridică s'ar sprijini contestațiunea, dar nu acesta este obiectul contestației, căci deși partea declară că face contestație în contra investirii deciziunii cu titlu executoriu, nu conchide la anularea titlului executoriu, ci cere numai ca executarea să fie suspendată până ce Curtea de Apel din Galați se va pronunța asupra contestației supusă judecății ei; aceasta dar fiind obiectul cererii, suspendarea executărilor până la definitivă rezolvare a procesului de fond, cererea de suspendare nu poate fi încuviințată decât de instanța investită cu judecarea;

Că, dar, incidentul ridicat este întemeiat și în con-

secință contestația urmează să fie respinsă ca rău îndreptată înaintea acestei Curți;

Pentru aceste motive, Curtea în majoritate admite incidentul ridicat etc.

(ss) *P. Iiagiopol; Al. Nicolau; Al. Iuca*

Opinie

Prin decizia acestei Curți cu No. 63 din 31 Martie 1920 s'a confirmat sentința Trib. Ilfov secția 4-a cu No. 216 din 11 Martie 1920 prin care d-na Natalia C. Georgescu și soțul său Lt.-colonel C. Georgescu au obținut în baza art. 5 din decretul-lege No. 4881 din 25 Noemvrie 1919, evacuarea imobilului situat în strada Sf. Ștefan No. 28, de către chirașul d-l C. Bobeș, pe ziua de 23 Aprilie 1920. După pronunțarea acestei deciziuni, survenind decretul-lege No. 1420 din 1 Aprilie 1920, d-l C. Bobeș, chirașul, face contestație înaintea acestei Curți, cerând ca executarea deciziunii de evacuare să fie suspendată până la 23 Aprilie 1920, întemeindu-se pe dispozițiunea din acest nou decret-lege, care prelungește contractele de închiriere, chiar și atunci când s'a obținut o sentință definitivă de evacuare, însă neexecutată. Curtea prin decizia No. 258 din 6 Dec. 1920, nu importă astăzi pentru ce motive, admite această contestație și ordonă suspendarea executării până la 23 Aprilie 1922. Făcându-se recurs, Înalta Curte de Casație a casat deciziunea No. 258 și a trimis afacerea înaintea Curții de Apel din Galați ca să fie din nou judecată;

În urmă, decizia de evacuare No. 63/920, investindu-se cu formula executorie, după cererea d-nei Natalia C. Georgescu și a soțului său Lt.-colonel C. Georgescu, se face contestația, care se judecă astăzi, prin care se cere suspendarea acestei deciziuni, până la rezolvarea procesului de către Curtea de apel din Galați;

Aceasta fiind faptele, d-na Natalia C. Georgescu și Lt.-colonel C. Georgescu, au ridicat incidentul care tinde la respingerea contestației ca rău îndreptată înaintea acestei Curți;

Pentru rezolvarea incidentului este necesar a se vedea, care este natura cererii făcută de d-l C. Bobeș la 6 Aprilie 1920 și care este trimisă de Înalta Curte de Casație să fie din nou judecată de Curtea de Apel din Galați?

D. C. Bobeș pretinde că această cerere nu este o contestație, ci o acțiune principală întemeiată pe art. 4 din decretul-lege No. 1420, pentru contestarea prelungirii contractului său de închiriere. Din simpla citire a petiției se vede ușor că această caracterizare este eronată, căci nu corespunde obiectului cererii, care este suspendarea executării deciziunii No. 63 până la 23 Aprilie 1922; faptul că partea își întemeiază cererea pe decretul-lege din 1 Aprilie 1920, după care se prelungește contractele de închiriere chiar și atunci când s'a obținut o hotărâre de evacuare, dacă însă hotărârea n'a fost executată, nu importă, căci partea nu conchide la anularea deciziunii, ci la suspendarea ei până la 23 Aprilie 1922, adică cât va dăinui decretul lege;

Obiectul procesului, dar, este suspendarea executării, obiect de natură a caracteriza cererea ca o contestație. De altfel, că în intenția părții a fost să facă o contestație, iar nu o acțiune principală, după cum pretinde astăzi rezultă din și titulatura de contestație ce însăși a dat cererii și din timbrul întrebuintat pe petițiunea de introducere a cererii;

Odată stabilit că cererea ce urmează să fie judecată de Curtea de Apel din Galați este o contestație, care se judecă astăzi, având de obiect suspendarea executării până ce Curtea de Apel din Galați se va pronunța asupra contestației supusă judecării ei, chestiunea de a se ști unde trebuie îndreptată această din

urmă cerere de suspendare, este rezolvată de art. 401 pr. civilă, după care instanța investită cu judecata se pronunță și asupra suspendării executării;

Desigur, dacă contestația de astăzi ar fi avut de obiect anularea formulei executorii pusă pe decizia No. 63, ea ar fi fost bine îndreptată la această Curte și ar rămâne ca în fond să se vadă pe ce text de lege, pe ce teme juridic s'ar sprijini o asemenea contestație, dar nu acesta este obiectul contestației de astăzi, căci partea deși declară că face contestație în contra investirii cu titlu executoriu a deciziunii No. 63, nu conchide la anularea titlului executoriu, ci cere numai ca executarea să fie suspendată până ce Curtea de Apel din Galați se va pronunța asupra contestației supusă judecării;

Pentru aceste considerațiuni, credem că contestația de astăzi este rău îndreptată înaintea acestei Curți și suntem de părere a se admite incidentul ca fondat.

Consilier (s) *A. Iuca.*

Osebită Opiniune

Având în vedere că d-l Locot. colonel C. Georgescu personal și ca soț pentru autorizare, dimpreună cu soția sa d-na Natalia C. Georgescu prin sentința No. 63 din 31 Martie 1920 a obținut pe baza decretului lege No. 4881/919, atunci în vigoare, evacuarea chirașului lor Const. Bobeș, din imobilul situat în str. Sf. Ștefan No. 28; că intervenind decretul-lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, Const. Bobeș făcând uz de dispozițiunile art. 4 din acest decret-lege a introdus contestațiunea de care se face vorbire în acest text de lege, cerând să se constate că și contractul său se găsește prelungit, conform dispozițiilor art. 1 al decretului și să se suspende efectele deciziunii până la data de 23 Aprilie 1922, ceea ce i-a fost admis prin deciziunea Curții cu No. 258/920; că în contra acestei deciziuni făcându-se recurs de către soții locot.-colonel C. Georgescu, Înalta Curte a admis recursul și casând deciziunea a trimis afacerea în judecata Curții de Apel din Galați; în urma acestora soții Georgescu cer Curții din București investirea cu formula executorie a deciziunii No. 63/920 și încep executarea în contra căreia Const. Bobeș a făcut contestațiunea;

Având în vedere că intimații susțin că această contestațiune nu poate fi adresată decât Curții de Apel din Galați, singura competentă de a se pronunța asupra ei;

Având în vedere că Const. Bobeș prin contestațiunea ce a introdus se plânde Curții de București de un act care emană dela această Curte, ordonat posterior casării deciziunii sale, arătând în prim rând că face contestație în contra investirii cu formula executorie și a executării ordonate în baza ei și mai în urmă expunând motivele pe care își bazează contestațiunea cere, ca consecință, suspendarea executării;

Având în vedere că acesta fiind obiectul contestațiunii lui Const. Bobeș el nu putea să o adreseze decât instanței care a investit titlul cu formula executorie în conformitate cu dispozițiunile clare ale art. 400 din codul de procedură civilă, ale cărui dispozițiuni nu au fost modificate nici abrogate prin art. 4 al decretului lege 1420/920;

Că dacă în afară de plângerea ce o face în contra investirii cu formula executorie și a executării, contestatorul va conchide la pretențiuni cu cari Curtea de Apel din Galați se găsește investită prin casare, aceasta este o chestiune asupra căreia Curtea de București va decide când va intra în examinarea fondului contestațiunii;

Pentru aceste motive subsemnații suntem de părere că contestațiunea este bine îndreptată înaintea acestei Curți și a se respinge incidentul ridicat.

(ss) *Al. Peretz; St. Bonea*